

Előfizetési díj:
 Negyedévre ..... 1 frt
 Félévre ..... 2 frt
 Egész évre..... 4 frt
 Egyes szám 20 kr.
 Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
 és
 kiadóhivatal
 Budapest, József-körút
 5. szám.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egylet,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egylet,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Föv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ a „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Újhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmezi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas-Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicychi Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet,“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A testgyakorlati kiállítás tervezete az ezredéves országos kiállításon.

Elfogadva a kiállítási nagybizottság által.

A testgyakorlati kiállítás célja lesz első sorban az iskolai testgyakorlatok eszközeit, magát a tornacsarnokot, a játékeszközöket kiállítani; továbbá kimutatni táblázatok, ábrák segítségével a testi nevelés eredményeit. A csarnokban azonban csak a testgyakorlati és játékeszközök és nem az ápoló, óvó és egészségügyi tárgyaknak lesz helye. A mennyiben a rendelkezésre szánt hely megengedi, a testi nevelésnek az iskolai tornázáson kívül eső eszközei is be lesznek mutatva.

A testgyakorlatokkal foglalkozó lapok és művek egybegyűjtendőek és kiállítandók lennének.

A kiállítási épület alakja, berendezése egy mintatorna-csarnok lenne.

Az épület nagysága legalább 240 négysz. mtr. alapterületet tenne ki. Azon esetben, ha a sport-tárgyak a tornaeszközöktől külön állítatnának ki, ezek számára egy 60 négyszmtr. alapterületű, a tornacsarnok öltözőjeként épített helyiségre lesz szükség. De ez esetben a tornacsarnok maga 200 négyszög mtr. területtel is elég nagy lesz.

Ohajtandó, hogy a tornacsarnok oly helyen építtessék fel, hol mellette egy kis szabad hely legyen, hol néha-néha a fővárosi, esetleg a felránduló vidéki tanulók bemutathassák játékaikat.

Az orsz. kiállítás ideje alatt rendezendő tornaver-

senyek helyéül bizonyos meghatározott időre le kellene foglalni az időleges kiállítások helyét.

A testgyakorlati kiállítás költségei abban az esetben, ha az állam egyes iskolák teljes felszereléseit kiállítja, nem hiszem, hogy 2000 frtból ki ne kerülnének. Természetes, hogy az épület költsége nincs ez összegben.
 Budapest, 1893. október 24.

Porzsolt Jenő
 tanár és kiállítási biz. előadó.

Iskola egészségügyi kiállítás.

A tanuló ifjúság testi nevelésének higiénije otthon és az internatusokban.

1. A helyes és a káros ruházat fiuknál és leányoknál. A káros ruházat hatása a test fejlődésére.
2. A helyes és helytelen fekvés alvás közben. Ez utóbbinak hatása a test fejlődésére.
3. Az ifjúság egyes egészségellenes szokásainak és azok káros következményeinek bemutatása.
 A görbe állás különböző nemei.
 A helyes és helytelen testtartás munkaközben, pl. tanulásnál, írásnál, zongorázásnál, kézimunka közben.
 A testtartás közötti különbség meredek és dült írásnál.
4. Egyes higiénice helyes és helytelen iskolabudorok és tanítási eszközök egymás mellé állítása.

Az iskolaorvosi intézmény.

Az iskolaorvosok működésének bemutatása, az ifjúság testi nevelésére vonatkozó tanulmányok bemutatása. A tanulók higiénicus vizsgálatainak eredményei táblákon feltüntetve. Egy komplett iskolaorvosi szertár bemutatása.

Orvosok és tanférjak előadásai az ifjúság testi nevelésének kérdéseiről.

Ezen előadások számára a kiállítás területén lehetőleg közel a közoktatásügyi csoporthoz előadási teremről kellene gondoskodni.

Kelt Budapesten, 1893. október 13-án.

Dr. Dollinger Gyula,
 egyetemi tanár.

Ifjúsági játékok és a kisededóvás.

Egy nagyon is jogosult panasz szomorú visszhangja hallik országszerte már évek óta: a magyar ifjúság elfeledett játszani nemcsak, de sőt irtózik is a tested edző, erősítő s a lelket felvidító, élénkítő játékoktól és ezek helyett oly szórakozásokat keres, melyek testi-lelki erejét idő előtt fölemésztik, egészségét aláássák, tetterejét elernyesztik, szóval, igen korán megvéntik. Ezen fölülte elszomorító társadalmi betegség tüneteinek s az emberiség gyökerét megtámadó következményeinek léptenyomon vagyunk tanui mindnyájan.

Hazánk ifjúsága nem tud és nem akar többé játszani! Hol keressük e végzetes kórtünet okát, miben kutassuk hathatós gyógyszerét ama bajnak, melyre a nemzete jövőjét szíven viselő minden hazafi s honleány csak elszorulva gondolhat? A magyar nép már természeténél fogva hajlik a játékra s nemesítő szórakozásokra; vérmérséklete, kedélyének veleszületett derülsége társas együttlétre készíti s mégis ime bekövetkezett azon időszak, melyben a fentjelzett panasz jogosultságát mindnyájan elismerjük, igazságától megijedünk.

S e bajnak okát a kutató lélek csakhamar felfedezi, mihelyt az utolsó néhány évtized közoktatásának és köznevelésének szüntelenül kísérletező, tehát ingatag menetét s eltévelyedéseit mélyebben megvizsgálja. A modern nevelés tulságosan szomjuhozván a felvilágosodást, s minél több ismeretnek rohamos megszerzését, tévutakra sodorta a közoktatás intézőit a nevelésügy szervezésében, minek folytán ezek a kor igényeit azzal vélték leginkább kielégíthetni, hogy az ész, az elméleti tehetségek kiművelését tüzték ki a nevelés legfőbb s legfontosabb céljául s elhanyagolták az emberi lény nemkevesebbé nemes részét: a kedélyt, a szívet, mely az ismeretgyűjtés rideg és kimerítően fárasztó munkája alatt elveszté üdeségét s fogékonyságát mindaz iránt, a mi azt élteti, ébreszti, üditi. Az ész felvilágosodott ugyan az ismerethalmaz fényénél, az értelem erői jelentékenyen gyarapodtak, de a szív melege lassacskán apadni kezdett, a kedély üdesége hervadni, az akarat ereje gyengülni, s így növekedett fel azután azon ifjúság, melynek láttára borzadva felkiáltunk: hisz e mogorva, magába zárkózott, csak a magányt kereső s e mellett elbizakodott fiatal nemzedéknek nincsen életkedve, nincs kedélyessége, nem tud játszani, vagy pedig oly játékokban tölti kedvét, melyek csak testi és erkölcsi romlását eszközlik.

S a szülők sokasága fölemelte szavát ez elijesztő eredmények tapasztalásai után, a sajtó sürgetni kezdé a közoktatás reformját, a tanférfiak lelkiismeretesebbjei is rámutattak a végzetes irányra, melyben nevelésügyünk fejlődik, föltárták ebből a nemzetre háramló nagy veszedelmet, s ez együttes tényezőknél sikerült is közoktatásügyi kormányunk figyelmét a baj forrására vonni; a tananyagot redukálták, egyszerűsítették, a testi nevelést kellő figyelemre méltatták, hangsúlyozták a szív képzését, mint a nevelésnek leglényegesebb feladatát, köznevelésünk szervezetét javították, el kell ismernünk: tan- és nevelésügyünk az emberképzés helyes ösvényére tért az utolsó években.

Trefort örökségét buzgó és avatott kezek vették át. Gr. Csáky Albin mint kultuszminister éles szemmel figyelte meg köznevelésünk fogyatkozásait, kinövéseit s vas következetességgel látott megszüntetésükhöz. A satnyuló s erkölcsileg is gyöngye ifjú nemzedék látása emlékezteté őt azon ősrégi paedagogiai elvre, mely szerint egészség teszten lakozik többnyire az egészséges lélek; egymásután kiadta rendeleteit, hogy az

ifjúság testi nevelésére nagyobb gondot kell fordítani s azt a nőnem nevelésében is érvényre juttatni. Intézkedéseit örömmel üdvözölték, úgy a nagy közönség, mint a tanférfiak. Fején találta a szeget, midőn kimondotta, hogy az ifjúságot újra meg kell tanítani játszani, ha már kivetkőzött az emberi természetnek ezen jellemző tulajdonságából, vissza kell terelni azon tiszta forráshoz, melyből testi és lelki erőit mindenkor felfrissítheti, megújíthatja. A játéktól való elidegenedést a játszási kedv fölgerjesztésével, a társas együttlét megkedveltetésével lehet sikeresen paralizálni. E célból egy üdvös gondolat megvalósításához fogott ez évi október havában s játékkurzust rendezett a fővárosban, meghíván hazánk minden vidékének torna-tanárait a részvételre, hogy aztán ők megújítva ez üdvös eszme tényleges behatásai alatt, lelkesülten lássanak hozzá az egész országban a nagy feladat megoldásához: az ifjúságnak testet és lelket edző s üdítő játékokra való szoktatásához.

Világos, hogy ezen intézkedésével jelölte meg egyszermind azon hatásos gyógyszert is, melylyel ifjúságunkat tapasztalt renyhedtségéből idővel kigyógyíthatjuk. Tanáraink megértették találekony kultuszministerünk szándékát, szép számmal követték hívó szavát s lelkesülten örömmel vettek részt azon ifjúsági játékokban, melyekre őket egy kiválóan ügyes és buzgó társuk példás odaadással oktatta s gyakorlatilag is kiképezte.

De vajjon gondolt-e a kultuszminister arra, hogy ő már jóval e játékkurzust rendezése előtt intézkedett az ifjúsági játékok meghonosítása ügyében és pedig akkor, midőn a nevét halhatatlanító kisededóvási törvényt ügybuzgó erélyével megalkotta? Igen, nézetünk szerint az volt az első és legjelentősebb lépés azon cél felé, melyet a játékkurzust intézményével elérni óhajtott, mert hiszen tudjuk, hogy éppen a játék képezi az óvodai foglalkozások középpontját, nevezetesen a társas mozgási játékok az óvoda hatalmas vonzerejét.

Az óvodai játékokból, mint termékeny magból, kell hogy kifejlődjenek a felsőbb tanintézetek s később a társadalmi élet ifjúsági játéka, még pedig azon szellemben, a melyben ezek az óvodában alkalmaztatnak. S nincs is kétség benne, hogy ha a gyermek már a legzsenyebb ifjúságában megszokja s megszereti az okszerű játékot abban felnőtt korában is készséggel fog részt venni, ha egyébert nem is, hát legalább azért, hogy boldog gyermekkorának emlékeiből merithessen erőt az élet küzdelmeihez.

Szükséges ennél fogva, hogy valamint az óvó-intézeti társasjátékok mindenkor egy-egy nagy eszmének szimbolizáló burkolatai s nem csupán csak a test fejlődését és izmosodását előmozdító mozgások, úgy a magasabb ifjúsági játékok is egy-egy gondolatot, hazafias érzelmet juttassanak kifejezésre s ne csak a test edzését, hanem a szellem fejlesztését is célozzák.

Ép ez okból kívánatosnak tartjuk, hogy tornatanáraink és ifjúsági játék-vezetőink az óvodai társas- és körjátékok módjával és szellemével is behatóan megismerkedjenek s úgy építsenek tovább azon az alapon, melyet az óvoda vet meg számukra már a kisededkorban. E végből óvónőink ragadjanak minden alkalmat arra, hogy a tanférfiak érdeklődését ez irányban fölkeltsék, a mi télen az ügyesen rendezett gyermekünnepélyek, nyáron pedig a kisededeknek a szabadban való gyakoribb foglalkoztatása által fognak elérhetni. Ne féljenek a kritikájuktól soha, nem is fognak erre gondolni sem. Látva a kisededek kedvvel üzött játékaikat, tanulni és okulni fognak belőlük s visszagondolva saját gyermekkoruk sivár egyhangúságára, áldani fogják azon üdvös intézményt, mely

ily boldoggá varázsolja át a kisdedek életének legelső időszakát s valószínűleg ők is úgy járnak, mint egy jó-ságos lelkű öreg esperes, a kit egy alkalommal az ovodai kicsinyek közé vezettem, hogy őt az intézménnyel kibékítsem.

Az apróságoknak éppen az ugynevezett jó napjuk volt, néha ugyanis alig lehet velök valamire menni, oly csökönyösökké válnak időközönként; az óvónő észrevehető könnyedséggel foglalkoztatta kis seregét, a mely mosolygó arczzal végezte gyakorlatát. Az öreg sokáig csak nézte és bámulta a nyüzsgő-forgó és daloló kis csapatot, majd örömkönytől fátyolozott szemmel föl-emelkedett s leveleve vállairól köpenyét, e szavakkal siert a kisdedek közé egy lelkes induló hangjaira: „De már tovább meg nem állom s veletek játszom én is, és ősz generális módjára büszkén lépdelt körül a játszó-teremben a gyermekcsoport élén. És ez időtől fogva soha sem mondotta többé, hogy „biz ez édes öcsém fölösleges a magyarnak“. (T. i. a kisdedóvás.)

Lehet, hogy nem mindenkit sikerül meggyőzniök az óvodai játékok legcélszerűbb módszeréről, ez azonban ne riassza őket attól, hogy a tanügy barátainak érdeklődését e tárgyat illetőleg minduutalan ne serkenték. Bizonyára ezek is belátják és elismerik, hogy a dalnak az ifjúsági játékokban is helyt kell szerezni azon kétségbevonhatlan hatása miatt, melyet az ének, a rytmikus szó az emberi kedélyre gyakorolt. S ha már a szemnek is tetszetős jelenség a dalolva felvonuló kisdedcsapat, mennyivel elragadóbbakká leendnek a felnőtt ifjúság festői felvonulása a közös játszótérre jól begyakorolt indulók zengzetes dallamánál.

Figyelemmel kísérve azon mozgalmakat, melyek az ifjúsági játékok meghonosítása ügyében a legújabb időben nálunk megindultak, lelkem tisztelettel telik el Fröbel Frigyes nagy szelleme iránt, a ki már évtizedek előtt sürgette Németországban ugyanilyen játékok bevonását a nevelés összes intézeteibe s gyermekkertjeiben gyakorlatilag is megkezdte üdvös eszméjének realizálását a kisded természetének megfelelő kör- és mozgási játékok alkalmazásával.

Ezek mellett azonban meg nem állapodott. Óvodai játékaiknak továbbfejlesztését hangoztatta s az iskola mellé az iskolai kertek berendezését indítványozta, melyekben a gyermekek az óvodából már ismert és újabb játékokkal tölthessék el hasznosan szabad idejüket. Saját hazája azonban alig hallgatott rá, míg Alsó-Ausztria fölfogta indítványa horderejét s ott az 1891/92. tanévben már 995 iskolánál volt található paedagogiai tekintetek szerint berendezett iskolakert.*) Nálunk is szóba került ugyan már többször is, azonban eddigelé jóformán csak papiroson.

Fröbel azonban nemcsak az iskolás, hanem az iskolából már kikerült ifjúságról is gondoskodott, midőn nyilvános játszótereket követelt különösen a városi fiataltság számára, hol kellemes és művelt kölcsönös érintkezésben mindkét nem felügyelet alatt folytathassa és gyakorolhassa játékaikat, óvja és ápolja testi és erkölcsi épségét, ruganyosságát. S nevelési elveinek befejező folyamánya gyanánt az egész fiatalabb nemzedék számára ifjúsági kerteknek létrehozását életszükségletnek tüntette fel.

S hazánkban legújabbán csakugyan illetően nevelési tényezők életbeszólításán fáradoznak a nevelésügy barátai. Megpendítették a játszótérek kérdését a sajtóban, megbeszéltek az ifjúsági kertek ügyét is. Hogy az ezen

kezdeményezés által ébresztett remények megvalósulnak-e valamikor, azt megjövendölni viszonyaink között egyelőre lehetetlen. Kormányaink kulturális intézményeinkre viszonylagosan legkevesebbet s azt is nagy nehezen áldoznak. De bármiként alakuljon is köznevelésünk jövője, annyi tagadhatatlannak látszik, hogy a kisdedóvás törvényes szervezésével a nevelés természetszerű mederbe tereltetett, s hogy ennek behatásai alatt fog egykoron felnővekedni azon nemzedék, mely az ovodában megkedvelvén és megszokván a test- és szellemfejlesztő társasjátékokat, örömmel vesz majd részt a későbbi ifjúsági játékokban, fölöslegessé fogja tenni a játékkurzusok rendezését, mert hisz kisdedkorától fogva fog tudni játszani.

A kisdedóvás és az ifjúsági játékok a mondottak szerint egymásra bensőleg vonatkoznak, mert az utóbbiak sajátképen az óvodai játékok természetes fejleményei gyanánt tűnnek fel s azokká válnak a jövőben. Ápolják azért derék óvónőink az óvodai kör- s társasjátékokat a legnagyobb gondossággal és értelemmel, mert ezekből bontakoznak ki majd az igazán nevelő behatással bíró ifjúsági játékok, melyekből egykoron az utánunk jövendő erősebb és fejlettebb nemzedékek életörömet s életkedvet, szellemi élénkséget és testi egészséget meríthetnek. Ne feledjék, hogy a játék nemcsak a kisdedekre, hanem a felnőttekre is árasztja áldásait s hogy az általok ápoltt és nevelt kisdedek képezik a haza reménységét.

Kraffszky József.

Medreczky István az ungvári tanári kör novemberi ülésében a testi nevelés reformjáról értekezett. Felolvasó a bevezetésben utal arra, mennyire van szüksége a közép iskolai ifjúságnak a szellemi mellett a testi nevelésre; mennyire indokolt a tornázás régi rendszerének módosítása és mily üdvös a játék behozatala különösen a túlnépes intézeteknél és az egyhuzamban beosztott óra rend mellett. Azután részletesen leírja a játék tanfolyam úgy elméleti mint gyakorlati részét; nagy jövőt jósol neki, különösen akkor, ha még több játéktanfolyamot fognak rendezni. Zárószavában a helyi játéktér berendezésével és a játszó társaság eszméjével foglalkozik, melyek elsejét mellőzhetlenül kívánja, utóbbival egyelőre várakozó állást foglal.

A nagy bányai „torna- és korcsolyázó-egyesület“ m. hó elején ismét megkezdte működését, úgy a torna- mint a vívógyakorlat terén, a melyek a szokott időben, esti 6—7 óráig folynak, még pedig a tornagyakorlatok hétfőn és csütörtökön, a vívógyakorlatok pedig kedden szerdán, pénteken és szombaton. — Midőn erről az egyesület tisztelt tagjait ezen az uton is szives tudomást venni kérjük, egyttal meleg érdeklődésükbe ajánljuk az egyesület ügyét. Nagybányán, 1893. nov. hó 10-én Vida Aladár elnök. Marossy Sándor titkár.

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

*; Zeitschr. f. öster. Volksschulw. K. 143. I. 1893.

Országos nagy torna verseny a milleniumi kiállításakor. Az ezredéves országos kiállítás nagybizottságában tartott ülésén elhatározottak, hogy egy torna-verseny rendeztetik. A munkálatok már most megkezdettek.

A budapesti (budai) torna-egylet f. hó 7-én tartja a szokásos disztornáját. Az egyleti tagok nagyban készülnek a szép ünnepélyre; mely az előző évek tapasztalatai után indulva, ismét egyike lesz a legjobban sikerülteknek. Versenyek lesznek, nyújtón, ugrásban és ugró asztalon. Az ünnepélyre csak meghívóval lehet bejutni, melyért az egyleti irodába (II. Attila-utca 42. egyleti épület) kell fordulni.

Egy elhibázott nemzetközi vivó verseny.

A mult napokban csodálkozva olvasta a közönség a főváros vivó mesterei, több ismert amatőr gentleman vivó és egy olasz vivómester mérges nyilatkozatait, melyből a kedélyek oly nagy foku felizgulását lehetett tapasztalni, hogy szinte egy komoly nemzetközi vivómesteri vérontásra gondoltunk. Szerencsére azonban a főváros erre hivatott gentlemanjei egy tárgyilagosan tartott és helyesen felfogott nyilatkozattal a békét legalább egyelőre helyre állították. Az ügy különben röviden ez volt. Az ország, — valószínűleg fordításban a külföld, — ismert vivó mesterei, mult hóban a következő nyomtatott levelet kapták:

Budapest, 1893. Novb. 9.

A vivás nemes művészetének e hazában se városban is nagyobb lendületet adandó és általánosabb érdeklődést költendő, elhatároztuk, hogy egy nagyobb szabású vivóversenyt rendezünk és pedig ugyanazon feltételek alatt s ugyanazon módozatok mellett, amint a versenyek a vivás művészetének külföldi legkiválóbb gócpontjában is, ugymint Olasz, Franciaországban, Belgiumban stb. rendeztetnek.

A jelzett verseny f. év november hó 30-án a fővárosi vígadó nagy termében fog megtartatni s a költségek levonása után fennmaradó tiszta jövedelem a fővárosi szegény gyermekkert egylet javára fog fordítatni.

E versenyben a külföldnek e célra külön meghívott jelesebb mesterei, fognak résztvenni.

Miután e versenynek rendező bizottsága ösméri uraságodnak a vivás művészetében kiváló képességeit van szerencséje uraságodat ezennel a versenyen való tényleges részvételre ünnepélyesen meghívni.

A verseny rendező bizottság
IV. Kalap-utca 7.

Ernesto de Biase vivótermében

Közljük a meghívót szószerint, hogy mindenki meggyőződhesék, mily elhibázott és a versenyek nélkülözhetetlen szabályait negligáló formában van ez tartva. A bizottság egy a külföld előtt eddig oly hírnévnek örvendő ország kardvivóival, egy kalap alá véve a professiona-

tus és amatőr vivókat, — mintegy mutatványszerűen, akart, — talán a jótékony czélnak hasznot hozó, — nemzetközi csatát rendeztetni. A főváros vivómesterei óvást emeltek ez ellen, a mire egy Budapesten megtelepedett olasz nagy vakmerően oda vágta, — úgy látszik meggondolatlanul, — a híres magyar kardforgatóknak a „gyáva“ szót. Jött erre aztán felelet elég, nem versenyre de komoly párbajra való kihívás követte az eléggé el nem ítéhető sértő szót. Nem reflectálva itt e már magánügyet érintő dolgokra, annyit azonban constatálnunk kell, hogy vivómestereink magukon száradni nem hagyták, és ennek megtartása tekintetéből a lovagias utoni kiegyenlítés iránt tárgyalások folytattatnak.

Ez alatt a bizottság, mely e szerencsétlenül megkezdett ideát felvetette még mindig a névtelenségbe burkolódzott, azt sem tudták kikből áll hát? össze jött aztán egy a nyilvánosság előtt is megjelent férfiakból álló diszes gyülekezet, mely ez áldatlan ügyet megvizsgálva igazságot szolgáltatott, és azt az alábbi nyilatkozatban adta ki:

Nyilatkozat. Hazai szokásaink szerint uri ember versenyen csak úgy vehet részt, ha a versenyt rendező bizottságot, a versenyszabályokat s a versenybírósa- got ismeri. Meggyőződünk róla, hogy a budapesti vivómesterek a f. é. november 30-ára kitűzött, nemzetközinek mondott vivómérkőzésnek hirlapi hirdetése után hivatnak csak meg az abban való részvételre, névtelen, senki által alá nem irt meghívókkal, a nélkül, hogy a versenyszabályok ismertetve és a versenybíróság megnevezve lett volna. Ilyen körülmények között helyeseljük a budapesti vivómesterek eljárását, hogy a nov. 30-ára ismeretlen egyének által ismeretlen szabályok mellett hirdetett nemzetközinek állított mérkőzésen való részvételüket megtagadták. Alulírottak, mint amateur-vivók és a budapesti — vivással foglalkozó — társaságok tagjai kijelentjük, hogy a nov. 30-ára nemzetközinek hirdetett vivóversenyt magánjellegű produkeciónak tekintjük. A multból meritett tapasztalásaink alapján pedig meggyőződésünk, hogy vivómestereink a kellő szabályok és formák megtartása mellett bármikor készek bármilyen versenyben résztvenni.

Kelt Budapesten 1893. nov. 24.

Bartók Lajos, Bolgár Ferencz, Horváth Gyula, Harkányi Frigyes, dr. Herich Károly, Fenyvesi Ferencz, Molnár Béla, dr. Nagy Sándor országgyűlési képviselők, Gajári Ödön a Nemzet felelős szerkesztője, Kenedi Géza a Pesti Hirlap felelős szerkesztője, Csajtay Ferencz Budapesti Hirlap felelős szerkesztője, Gerenday György a M. A. C. alelnöke, barátosi Porzsolt Gyula a M. T. Gy. Kör elnöke, Szerbowski Szaniszló tűzoltó főparancsnok, Szokolay Kornél, Lisznyay Tihamér, dr. Székely Ádám, dr. Krasznay Ferencz, Horánszky Dezső, Porczy Gyula, dr. Keresztesy József, dr. Bittó Aurél, dr. Baracs Marcell, Kardos Gyula, dr. Kemény Miklós, Horváth Károly, Jóni Andor, Török Emil, Rikl Gyula, Szalay Imre, Hevesy Ödön, Adorján Sándor, Herczegh Ferencz dr. Stettner László, Bókai Árpád, dr. Dollinger Gyula, dr. Bókay János, Rumbach Dezső, Bekényi Gyula, Kiss Ernő,

Nincs mit hozzá tennünk, nincs mit elvonnunk, e nyilatkozatot aláírjuk mi is. Legyen ez elég leczke a jövőre, hogy ne csináljunk elhamarkodva és ahöz értők meghallgatása nélkül a testgyakorlás terén semmit; nem látványosság; nem játék ma már a sport egyik nemének versenye sem, egy fiaskó évekre vissza vethet ismét; akkor, midőn már való hosszas és győzelmes harcok után kivihattuk azt, hogy a versenyek a testi nevelés emelésére és helyes alkalmazására feltétlenül szükségesek.

Hallomásunk szerint olaszországból csakugyan többen felültek a nagy garral hirdetett productionának és Perez, Sartozzi, Rossi és Pecoraro olasz vivómesterek meg is érkeztek a fővárosba, hogy a versenyben résztvegyenek; a bécsi vivómesterek kellő időben és jó forrásból értesülve lévén a verseny sportszerűtlen rendezéséből folyó dolgokról, nem jönnek le.

Erkölcsei kötelessége kell hogy legyen annak a névtelen bizottságnak, hogy az ide csalt idegenek előtt, helyesen tüntessék fel az okokat mely vivómestereinket a versenyben való részvételtől vissza tartja.

A magyar kardvívó bajnokok eddig oly elismert jó renegejének oly méltatlanul meg támadott reputációjának, elhalaszthatlan kötelesség azonban még ezen időnyben, egy a sportszerűségnek teljesen megfelelő rendes nemzetközi vivó verseny rendezésével nemcsak szóval, de tetteleg is bebizonyítani, hogy vannak még nálunk oly mesterek, kik nem félnek kardjaikat összemérni, a világ bármely nemzetjének mestereivel. Vegye a kezébe az ügyet egy bizottság. Csak félig teljesített munka leendő az, ha tettek mezején nem nyújtunk alkalmat, hogy a nagy világba dobott s valószínűleg dobszóval hirdetett vádat megczáfolva láthassa mindenki.

Porzsolt Benő.

A „fővárosi vivó club“ folyó évi november hó 11-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen az alapszabályok módosítottak és Dr. Gyöngyösi József, Hubert Vilmos és Reiner Mihály rendes választmányi — Dick Béla és Szende Ernő pedig pottagokul megválasztottak. A közgyűlést megelőzőleg a club kegyeletét róta le elhunyt elnöke és tiszteletbeli tagja Bródy Imre iránt, kinek a club társalgó termében elhelyezett arcképét leplezték le ünnepélyes módon. — Az alkalmi beszédet Hecht Zsiga elnök mondotta.

Nemzetközi sport kiállítás. Jövő évi február hó 10-től 20-ig tartó nemzetközi sport kiállítás rendeztetik Amsterdamban. A kiállítás magában foglalja a sport összes nemeinek gyártmányait, készítményeit, tárgyait és szereit úgy természetes nagyságában mint mintában. Kilencz főcsoportra lesz felosztva. 1. Ló-sport. 2. Vadászat és lövészet. 3. Kerékpározás. 4. Vizi sport. 5. Athletika. 6. Halászat. 7. Hó- jég és hegyi sport. 8. Fényképészet amennyiben a sportot érinti, és 9. Tárgyak melyek általában a sporthoz sorolhatók. A kiállítási bizottság elnöke C. M. J. Muller Massa, titkárja G. Bonebakere. Az iroda hova az érdeklődők részletesebb felvilágosításért fordulhatnak Amsterdamban Kalverstraat 2.

A pécsi atletikai club szépen sikerült sásdi gyalogversenyéről elkésve vettük az alábbi tudósítást. A versenybíróóság a következőleg alakult meg: Elnök: dr. Egrý Béla, Versetybírák: Dr. Nagy Géza, Liszkay Bálint, Dr. Nemes Vilmos, Dr. Szilasy Zsigmond. Pálya bírák: Dr. Nick Alajos, Dr. Bodó Aladár, Indító: Ott Béla, Orvos: Dr. Johan Béla. Táv: 30 kilométer. — Nevezett 12, indult rosz lévén az idő csak 8. — Notter Jenő, Saághy János és Taics József mindjárt előre törnek, a hetedik klmternél már van a többi között egy klméter különbség. — Itt megeredt az eső; Notter folyton vezet, utána Saághy stb. (Az ut folyton emelkedik az indulási ponttól $7\frac{1}{2}$ klmeterig) Nötter és Saághy innen együtt mennek a 11-ik klmterig. — Itt Notter előre tör sárban és esőben; a 25-ik kilométernél közte és Saághy között már $2\frac{1}{2}$ klméter különbség van. — Itt Notter a nagy Oroszlói hegyen lassan halad fel, s nyugodt léptekkel elhagyva Oroszlót teszi meg a hátra levő 3 klméter-t. — A legjobb condicióban ér Sárdra 10 óra

53 perczkor (3 óra 38 p. alatt Saághy (3 óra 45 p.) Fonyó Jenő (3 óra 47 p.) Fábry Gyula (3 óra 49 p.) — Notter ezüsl érem Saághy bronzérem és tiszteletdíj Fonyó bronzérem Fábry tiszteletdíj. A verseny után társas ebéd s késő estig multság.

KORCSOLYÁZÁS.

Korcsolyázó-egyleti közgyűlés.

Pápa, Nov. 15.

Szerdán d. u. 2 órakor a városháza nagytermében tartotta meg a pápai korcsolyázó-egylet évi rendes közgyűlést Kőrmendy Béla elnöktele alatt és több érdeklődő hölgy s ur, mint egyleti tag részvétele mellett.

Elnök üdvözlővén a megjelenteket, a közgyűlést megnyitja, a jkv hitelesítésére bizottságot választat, ideigl. jegyzőül Kőrmendy Sándort kéri fel, az egyl. titkárnak Pápáról eltávozása folytán és felolvastatja a jkveket.

Beszámol ezután az egylet mult évadi működéséről és örömmel jelezi, hogy az 1886/87. évad — vagyis 7 év — óta a legutóbbi évadban volt legtöbb tagja (281) és legtöbb pénzkészlete (296 frt 75 kr) az egyletnek. Jelenti, hogy ez évadra 45 rendes tag iratkozott be; a jégpályára a viz már rávan eresztve.

Az egyleti vagyon gyarapodásához járult a f. év jan. 21-én a Pápa város és vidéke fiatalsága által az egylet javára rendezett korcsolya-bál 100 frt tiszta jövedelme is.

Indítványára első sorban a bál r. bizottság elnökének br. Bothmer Béla ny. századosnak, ugy a bizottság többi tagjainak jkvileg fejezi ki őszinte köszönetét a közgyűlés áldozatkész, szives fáradozásaiért. Köszönet szavaztatott még Battenberg Lajos Pápáról eltávozott titkárnak 4 évi buzgó működéséért.

Számvizsgálók által felülvizsgált mult évadi zárszámadás szerint az egylet bevétele 707 frt 46 kr, kiadása 410 frt 71 kr. volt; eszerint a pénztármaradvány 296 frt 75 kr, mely a pápai takarékpénztárba van elhelyezve. A számadás elfogadtatván Freiszberger Gyula pénztárnok a számadás felelősségének terhe alól felmentetik.

Elnök tisztársai nevében leköszönvén, a tisztikar és választmány következőleg alakult meg:

Egyhangulag megválasztottak, elnöknek: Kőrmendy Béla, alelnöknek: Vaszary Béla főhadnagy, titkárnak: Kőrmendy Sándor, pénztárnoknak: Kiss Tivadár, felügyelőnek: Pakrócz Kálmán urak.

A 18-ról 28 tagra felemelt választmány tagjai lettek; br. Bothmer Béláné urnő, Baron Janka, Barthalos Olga, Berger Anna, Ferenczy Irma, Hanauer Margit, Hanauer Sarolta, Horváth Ilona és Margit, Kiss Vilma, Pentz Mariska, Voyta Ilona, Wittmann Irén és Unger Izabella urhölgyek; Barthalos István, b. Bothmer Béla ny. százados, dr. Fenyvessy Ferencz, Fürst Sándor, Giay Károly, Gyulassy Gyula főhdgy, Kacskovics Benő főhdgy, Kazal Zsigmond, Koller Kálmán, Kramasztá Imre, Madarász Elemér hdgy, Pántz Alajos főhdgy, Serényi Antal és br. Wimpffen Iván őrnagy urak.

Számvizsgálókul beválasztottak: Krancsák József, Kunte János, ifj. Paál István, Reguly Dezső és Varga Rezső urak.

Rendes tagsági díj 3 frtban, a kedvezményes idény-jegy ára a nem korcsolyázó kísérőknek és a tanuló ifjúságnak 1 frtban állapított meg.

Elhatározta a közgyűlés elnök indítványára, hogy a ref. főgymn., a bencés r. kath. gymn. és a polg. iskola tanulói közül a szegénysorsu jó tanulóknak — osztályonként kettőnek — ingyenes korcsolyázó jegyeket ad az egylet, miről az illető tanintézetek igazgatóságai átiratilag fognak értesíteni.

Tárgyaltott a költségvetés előirányzat az évadra, egyleti szolga évi fizetése (40 frt) és más kevésbé jelentékeny ügyek.

Végre elnök újlag megköszönve a jelenvoltak szives figyelmét és érdeklődését a gyűlést bezárta.

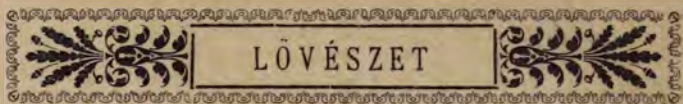

A budapesti korcsolyázó-egyesület igazgatósa fölhívja az egyesületi tagokat, hogy a jegyeiket mielőbb váltsák ki még benn a városban levő irodából, nehogy ez a korcsolyacsarnokban előfordulható tolongás miatt akadályokba ütközzék.

A budapesti korcsolyázó-egylet jégpályáin nagy a készülődés a beállt idény követelte teendők elrendezhetése céljából. A mesterséges jégpályára a víz reá van eresztve, sőt erős jégkéreggel is ellátva; valószínű, hogy e sorok megjelenésekor meg lesz nyitható a nagy közönség öröme. A míg itt a renoválás és egyéb aprólékos munkákkal vannak elfoglalva az alkalmazottak, ott a szomszédban már szintén a végbefejezéshez áll közel az egylet hatalmas palotája. Nem írom le még most milyen lesz teljes felszerelésében az épület, hanem annyit már ma is láthatni, hogy berendezése a legnagyobb igényeknek is teljesen megfelel. Segítve lesz a ruhatár szűk voltán, a korcsolya fel és lekapcsolási helyiségei kifogástalanok, de különösen a nézőközönség részére készített és fűtött nagy terme remek, táncztermeink előbbkelőivel vetekedik. A termeek coaks kályhákkal szarittatnak, mellettök pedig a belső berendezés és díszítési munkák folynak serényen. A legközelebbi számunkban már teljes hű leírását adhatjuk a csarnoknak.

Győrben a korcsolyázás megkezdése nem sokáig várat magára. Az egylet a következő felhívást bocsátotta ki: A győri korcsolyázó-egylet t. tagjait felhívjuk, hogy idény-jegyeiket (Brummann S. pénztáros üzleti helyiségében naponként délután 4—6 óra között (f. évi december hó 15-éig) kiváltani sziveskedjenek, mert ezen idő eltelte után a felvételi díjat is kötelesek lesznek újból lefizetni. Azon tanulók, a kik 1 frtos mérsékelt vagy ingyen jegyre igényt tartanak, bővebb értesítést a tanintézetek igazgatóságai útján fognak kapni. — Tagdíjak. 1. Beiratási díj 1 frt, 2. Rendes tagdíj 3 frt. 3. Családtagok díja 2 frt. Jegyzet. Minden szűkebb értelemben vett család legalább egy tagjának 3 frtos jegygyel kell bírnia amely esetben a többi családtagok (a nevelőnőket, társalkodónőket stb. beleszámítva) a 2 frtos családjegyre tarthatnak igényt, újonnan belépő családtagok (a tanulók kivételével) az 1 frt beiratási díjat szintén kötelesek leróni. 4. Tanulójegy 2 frt. — A választmány.

Az egyesületi élet és a nők. A kapuvári korcsolyázó egyesület új alapszabályai — amelynek tervezetét dr. Guttmann Lajos egyesületi titkár készítette s a melyet az egyesület választmánya m. hó 21-én este tartott ülésén letárgyalt és elfogadott — az a nevezetes újítást tartalmazza, hogy az egyesület vezetésében a nő tagokat is belevonják akként, hogy a választmány 8 tagja közül négy nő és négy férfi lesz. A pályaszabályzatban benne van az a jó újítás, hogy a város két pontján és a jégpálya előtt tábla fogja jelezni, hogy a pálya nyitva van e vagy zárva?

Lövész-ünnepélyek.

(Millenium. — József főherczeg jubileuma.)

Lukács Béla keresk. miniszter felhívása folytán elhatározta a budapesti polg. lövész egyesület választmánya, hogy az 1896-iki ezredéves kiállítás alkalmával

I. Egy — 14 napig tartó országos lövészetet rendez, egybekapcsolva nagy ünnepélyességekkel, melyre az ország összes lövész egyletei meghívotnak.

II. Ekkor fog az országos magyar lövész egyesület congressusa megtartatni, melyre ennek minden tagja külön meghívotatik; ez alkalommal fog az országos magyar lövész egyesület sorsa is eldőlni.

III. A kiállítás történelmi szakosztályában aktív részt vesz az egyesület, kiállítja lövészeti tárgyait — nevezetesebb emlékeit és képeit.

E célból a választmány egy 19 tagu bizottságot küldött ki, mely hivatva van működését már a jövő tavasszal megkezdeni.

E hó 17-én tartott választmányi ülésben megállapítottak azon módozatok, melyek szerint Ő csász. és kir. fensége József kir. herczegnek honvéd főparancsnoksága 25-ik évfordulója alkalmából országszerte megünnepelendő Jubileumát a lövész egyesület is, mint a melynek ő fensége vednöke, 25 év óta tagja és örökös legfőbb lövész mestere.

I. Egy díszes kivitelű felirat szerkesztetik a mely az egyesület ezen 25 éves multjának történetét dióhéjba szorítva magában foglalja. Ezt aláírja a lövész egyesület tisztikara és a választmány, kézbesíti egy 25 tagu küldöttség.

II. Egy — még ezután meghatározandó napon disz-lövészet rendeztetik, mely alkalommal Serly első magyar zenekara fogja mulattatni a közönséget; este bankett, ezután táncz.

Ugyancsak e választmányi ülésben felolvastatott Kirner József helyettes főlövész mesternek levele, melyben ezen állásról — más oldaloni elfoglaltsága miatt — lemond.

A választmány mely sajnálkozásuak adott kifejezést e lemondás felett, és az egyesület érdekei körül tett érdemeit jegyzőkönyvileg örökítette meg.

Budapest, 1893. November 20.

Lakner János
egyesületi jegyző.

TÜZOLTÓ-SPORT.

A nagybányai önkéntes tűzoltó egyesület a múlt héten adta át az országos tűzoltó szövetség megbízásából a XV. éves szolgálati érmelet 11 egyesületi tagnak A kitüntetettek. névsora a következő; Bányai József, Égli Mihály, Kovács József, Mazurek László, Mikó Béla, Molnár Antal, Senkálzky Mihály, Sipos Géza, Szász József, Thurzó Ferencz és Torday Imre.

A kapuvár garthai önk. tűzoltó-egyesület vasárnap d. e. 11 órakor Gyulassy Gyula elnökte alatt rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen dr. Rátz Ottó főparancsnok felolvastván ez évről szóló lendületesen megírt jelentését ennek végeztével meghatottan vett bucsut a tűzoltó-egyesülettől s különösen annak működő csapatától, a melynek erős akarata, fegyvemismerete és engedelmissége tette lehetővé, hogy ő az odaadón működő tisztikar élén sikerre vezethette a lelkes csapatot. A közgyűlés érdemei elismerésül dr. Rátz Ottó urat egyhangúlag tiszteletbeli főparancsnokává választotta. Az erről szóló díszokmányt Éltető Béla ur rajzolta meglepő szép kompozícióban s ezt küldöttség fogja átnyújtani a tiszteletbeli főparancsnok urnak Sopronban ahova ő már a napok-tan átköltözik.

Bucsu-estély. A Kapuvári kaszinó-egylet tagjai dr. Rátz Ottó, kir. törvényszéki bíró és távozó tűzoltó főparancsnok tiszteletére a kaszinóban bucsu-bankettet rendeztek, a melyen igen számosan vettek részt. Azután pedig dr. Rátz Ottó ur saját házánál megvendégelte a tűzoltó-egyesület tisztikarát, a mely nála névnapja alkalmából testületileg tiszteletet. Felesleges is említenünk, hogy az estélyt a bucsuzó tisztikar sok jó kívánata és főparancsnokuk elvesztése feletti busongó hangulat töltötte be.

LÓ-SPORT

A budapesti lovas-egyesület megalakult. Az alakuló közgyűlés Fodor Károly vívőtermében folyt le Ormody Vilmos elnökte alatt, a ki örömmel jelentette, hogy sikerült a Bulyovszky-utcában villamos vasúthoz közel egy 880 négyszögölnyi telket megszerezni a melyre szép lovaskört lehet majd építeni. Az alapítás költségeire kibocsátandó részvények nagy része jegyezve van s 10,000 frt is be van fizetve. A közgyűlésen 41 részvényes jelent meg 268 részvény képviselőjében. Az alapszabályok letárgyalása után az elnök kimondta a megalakulást. mire az alapítók a következőket nevezték ki az igazgatóságba az első 3 évre: Ormody Vilmos, Bedő Albert, Gajári Ödön, Dobner Alfréd lovag, Hevesi Ödön, Szárbely Gyula, Székely Ferencz, Jeney Lajos, Laufenauer Károly.

VADÁSZAT.

Körvadászatot rendezett m. hó 5-én a moóri és csákvári vadásztársaság, melyben a két vadásztársaságon kívül több meghívott vendég is résztvett. A körvadászat reggel 9 órakor kezdődött. Öt körhajtás volt, melyben 32 puskás és 80 hajtó működött. Az eredmény összesen

50 nyul és 9 fogoly volt. Délben a vadászok egy órai szünetet tartottak, mely idő alatt a szabadban étkeztek és szórakozásul a hajtók közé több marék aprópénz és számos ropogós pogácsát dobáltak. Amint a Nimródok este 5 órakor a lövöldözéssel felhagytak, társasvacsorához ültek a csákvári nagyvendéglő termében. Itt aztán mint történni szokott, válogatott ételek és italok kerültek az asztalra. Zene is volt és a jókedv mindinkább fokozódott. A kedélyes multság során sikerült, szép felköszöntöket mondak Kovách Sándor, Tarafilás Béla, Linzer Sándor, Kósa Gyula, Szabó Sándor és meg többen.

Vadászat Ardán. A pápai vadásztársaság ma egy hete tartotta első hajtóvadászatát az arдай hegyekben, fővadászczéh mestere vezetése mellett. A hideg idő miatt csak 14 vadász jelent meg, köztük 3 híres veszprémi nimrod, mint a pápaiak kedves vadászpajtásai A Bakony előhegyeiben rendezett hajtások jól sikerültek és 42 nyul eset zsákmányul.

A kecskeméti vadásztársaság m. hó 25—26. napjain Szikrában 80 hajtóval körvadászatot rendezett A bugac-monostori társas vadászat ideje még meghatározva nincs, hihetőleg december hóban lesz, ha az idő engedi. A körvadászaton elejtendő nyulak ugy mint eddig volt, elárúsíthatni fognak, s kaphatók lesznek a társaság pénztárnokánál a vadászat utáni napon.

TURISZTA-SPORT.

A „Magyar Turiszta Egylet“

kebeléből egy „műkedvelő-fényképész osztály“ alakítása czéljából egy felhívást intéztek a közönséghez.

A Magyar Turista-Egyesületnek ezen Osztálya a végre alakul; hogy hazánk Műkedvelő-Fényképészeit összehozva, őket ebbeli működésükben tőle telhetőleg útba igazítsa, támogassa és üdvös eszmecserét létrehozva, továbbképzésükre nyújtson alkalmat és segítséget.

Az osztály feladata az is, hogy e foglalkozásnak minél több hívet szerezzen és ez által magát a szakot terjessze és fejlessze, főlvételeiket is tágabb körben ismeretteresse.

A Magyar Turista-Egyesület Műkedvelő-Fényképész Osztályába minden feddhetetlen jellemű önálló egyén férfi vagy nő, testület vagy egyesület léphet be tagul Belépésével egyszersmind a Magyar Turista-Egyesületnek is tagja s ennek összes jogaiban részesül.

A ki a Magyar Turista-Egyesületnek még nem tagja, az a Műkedvelő-Fotographiai Osztályba mint rendszer tag évi tíz forint díjat fizet.

A ki pedig a Magyar Turista-Egyesület valamelyik Osztályának már tagja, az tagdíjúl ebbe az Osztályba évi kilencz forintot fizet.

Örökítő tag az, a ki az Osztály pénztárába egyszer s mindenkorra 100 frtot fizet. Az érdeklődőket f. é. december hó 5-én, kedden esti 7 órára a Nádor-utcai Európa szálló első emeleti termébe tanácskozásra hívták meg, a melyen legfontosabb tárgyképen a photographiai osztály ügyrendjét előzetesen megvitatják és megállapítják, sőt talán az alakuló közgyűlés helyét és idejét kitűzik.

Irodai helyiségeink folyó évi október hó 28-tól kezdve társulatunk

V., Külső váczi-út 76. sz.

alatt levő központi telepének igazgatósági épületébe helyeztettek át.

Kábelhálózatunkhoz való csatlakozások iránti jelentkezések **irodánkon** kívül a

Ganz és Társa cég

Gizella-téren levő városi irodájában is elfogadtatnak.

Telefon-sz. **Magyar Villamossági**
1200. **Részvény-Társulat.**

PORZSOLT ERNŐ

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő

építési irodája

Budapest, V. ker. Kálmán-utca 19. szám.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIÁBAN.)

Elsőrangú ivókutforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végéig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélcsatorna mindenemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknél, csúzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle verbajoknál.

kiterjedt arnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vasuti állomás: Zsolna
onnan omnibuszszal
Állandó posta- és
távirda-állomás.

RAJECZ FÜRDŐ

(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben. Timsósvasas hévforrások 34°C. Specialis fürdő nőbajok ellen. Combinált hidegviz-gyógy mód (Kneip-Kura). — Klimatikus gyógyhely 420 m. magasságban ózondús, pormentes levegővel. — Északról teljesen védve. Gyógyjavallatok: c-ú, köszvény, bőrbajok, görvélykór, angolkór, sápkór, vérszegénység, idegbajok, neurasthenia, neuralgiák, ischias. Női bajokban (méh-, hüvelyhurut, izzadányok stb 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímájánál fogva általános gyengeségnél, a legutak hurutjainál indikált. — Villanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, tekepálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó tejes ellátás, elő és utóevadban már 2 frrtal feljebb naponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Budapest, II. ker. Corvintér-2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

FÖLDES Y L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

ajánlja jó hírnevű **fegyvereit** kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**. Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek, javítások legolcsóbban számíttatnak.

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

ferfi-, női- és gyermek-czipő-áruit

a téli idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel velocipédező-, turista és hegymászó tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére: úgymint: tisztí cipők, galoschnik vagy gumi cipők, úgy szinte vízmentes cipőket és kényes lábba különlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközölköttek.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatalBudapest, József-körút
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Berosszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivó-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egylet,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egylet,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivó-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egylet,“ a „N-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmecei Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas-Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli) Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontali korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna, egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet,“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Egy deczennium.

(Olvasóinkhoz.)

Lapunk mostani számával a „Herkules” fennállásának első deczenniumát zárjuk le.

Tíz évi nehéz küzdelem után fölkérjük magát a magyar olvasó közönséget, ítéljen működésünk és ennek eredménye fölött.

A „Herkules” sohasem volt egyszerű újságvállalat, mely krónikába szedi a sportvilág napi eseményeit s előfizetőket fogdos a maga megélhetésére. A „Herkules”-t egy kulturpolitikai program megvalósítására agitációs eszközként teremtettük, nem törődve az újságvállalat anyagi boldogulásával.

Ennek tulajdonítható, hogy a „Herkules” mint újságvállalat, tíz esztendőn keresztül ezrekre menő deficittel járt; de mint kulturpolitikai fegyver fényes győzelmeket aratott.

Hogy mily önzetlenség és mily foku áldozatkészség kellett a lap tíz évi fenntartásához, azt olvasóink lapunk jövő számából meg fogják ítélhetni.

Tíz éves jubileumunk alkalmával ugyanis fölkértük a budapesti sportegyesületek képviselőit, hogy legyenek szívesek a „Herkules” tíz éves számadásait és könyveit átvizsgálni, s ezek alapján bizottságilag megállapítani szám szerinti összegét azoknak az áldozatoknak, a melyeket a lap ideális céljaira hoztunk. E fölkérésnek engedtek a sport egyesület képviselői, a magunk által kért vizsgálat a „Herkules” kiadóhivatalában f. évi decz. 21-én meglőrlént s e számunk zártakor kaptuk kezünkbe a kiküldött sportmanok közös nyilatkozatát, mely tíz évi önzetlen fáradozásainak egyetlen elégtétele és jutalma. A nyilatkozatot jövő számunkban egész terjedelmében közöljük. Egyelőre csak annyit árulunk el belőle, hogy meg fog győződhetni abból mindenki, hogy a ki tíz év alatt egyetlen egy forinttal is előfizetett a „Herkules”-re, nem nekünk adta obulusát, hanem velünk együtt magára a sport-ügyre áldozott; valamint meg fog győződni arról is, hogy a jövőben sem a magunk javára kérjük a lap támogatását.

Tíz éves multunk fényesebbik oldala az az erkölcsi siker, mely tíz év előtt föllállított kulturpolitikai programunk számos pontját már is diadalra juttatta. Tessék összehasonlítani a sport és a testi nevelés terén a tíz év előtti állapotokat a mai viszonyokkal, tessék végig lapozni a „Herkules” tíz évi köteteit s meg fogják ezekben találni mindazoknak a reformoknak fölvetését és sürgetését, melyek az utóbbi évek alatt korszakalkotó átalakításokat vittek végbe testi nevelésünk rendszerében.

Pontról pontra, tételről tételre ki lehet mutatni, hogy tíz év előtt föllállított programunkból melyeket sikerült kivívni s végre sikerült megközelítenünk a vég cél: a magyar nemzeti testgyakorlást. A testedző sport különböző rendszereinek hívei között megalvadt a szövődés s a torna és atletika egészséges összeolvadása a nemzeti testgyakorlat felé megindult. A testedző egyletek száma megtízszereződött s közöttük az érintkezés gyakoribb. S a mi a jövő századokra kiható reform, a testi nevelés rendszerébe bevitett a természetes testedzésnek mindenféle módja: a játékok, az úszás, a versenyek, kirándulások s továbbá a korcsolyázás, céllövés és egyéb sportok. Miniszteri rendeleteket és utasításokat sikerült kieszközölnünk mind e reformokban; kérelmünkre miniszteri ankettek hívtak egybe; fölvetett a napirendre a tornatanárok fizetésének szabályozása s a tornatanárképzés államostálása; nem csak országos tanulói tornaversenyek tartattak, hanem a mi ezeknél lényegesebb, minden egyes tanintézet tornatanításába bevitett, mint a testi nevelés eszköze, a verseny; programba vétetett a testedző-sport tanítása az egyetemeken stb. stb.

A kik tíz éve figyelemmel kísérték a mi működésünket, azok mind e reform-eszméket s még több hasonlót megtalálták a „Herkules” tíz kötetében. Az eszmék propagálásán kívül — köztudomásu dolog — kivettük részünket a tényleges munkából is, sőt büszkeségünket képezi, hogy a közoktatásügyi kormány minden szakszerű intézkedésénél önzetlen munkásságunkat igénybe vette és veszi is. Az elért sikerek után azonban a diadalból nem kívánunk részt s tíz éves jubileumunk alkalmával

megelégszünk azzal a tudattal, hogy annak a sok szép eredménynek, sikernek és diadalnak — mint jövő számból ki fog tűnni, — mi fizettük ki az — árát.

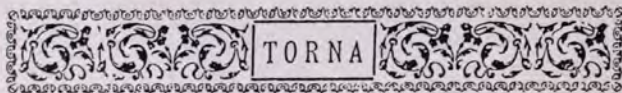
Ez is valami.

Porzolt Kálmán.

A „Herkules“ előfizetési ára:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben póstautalványon ily címre küldendő: „Herkules“ kiadóhivatala Budapest.

A görögök testi nevelése.

A görögök családi nevelése a gyermek-kor költészetére, a játék szabadságára, és ebben a fejlődő egész embernek valódi és mindenoldalú tevékenysége. Az elfogulatlan vidámságnak őszinte megnyilatkozása, melyben az egészséges gyermeket a természet mozgásra, tehetőségének szabad nyilvánítására ösztönzi. Játékaink nagy része, a csörgettyűtől és vessző-paripától a szembekötös- és királyosdi-, laptá- és harczjátékig, minden fokozataik- és árnyalataikkal föl vannak sorolva a görög írók műveiben. Viaszból állatokat és embereket formálnak; homokba sánczot építenek; lapos követ csúztatnak a víz felületén; csengős karikát hajtának; tücsköt fognak és házat ígérnek, ha szépen énekel; faláb és cigánykerék, pár-e vagy nem pár: ezek és hasonlók közt telik a gyermekkor. A felügyelet és vezetés csak alig vehető észre, hogy bizalmatlanságot ne okozzon.

S ez a fő jellemvonása az ifjuság nevelésének is; csakhogy itt a játék művészetté fejlődik.

A görög gymnasium fővénnyel borított hosszukás négyszög, körülveve oszlopcsarnokkal és platánnal szegett sétatutakkal. A maga egyszerűségében világtörténelmi fontossága van. Az ifju testét rendszeres kiképzés alá vették; gyakorlataik úgy voltak szabva, hogy a test minden részében magányosan és fokozatosan fejlődjenek. Az erő és ügyesség mindennapos versenyei voltak ezek futásban, ugrásban, bírok- és ökölvíadalban, gerely-, diskos- és súlyvetésben. Termetük egyenes és az erő méltósága van rajta, bőrük barnapiros a nap hevétől, formáik teltek a izmok duzzadásától, szemükben az ifju vidámsága és a vetélykedés izgalmá ragyognak. Mértéket tartanak erőfeszítésben, hogy a könnyedségből ne veszítsenek; a pihenésben, hogy el ne restüljenek; az evésben, hogy vágyaikat mérsékelni tudják. Gyakorlataik után hideg fürdővel és dörzsöléssel üditik föl tagjaikat. Így ment ez naponta az ifjukor befejezéséig, sőt igen gyakran az öregségig. Nincs olyan félszeg szellemi irányzat, mely a test gyakorlását csekélyebb fontosságúnak tartaná, mint a szellemét, és méltatlannak tartaná egy Sokratés, Platon, Themistoklés és Periklés komolyságához. Legnagyobb férfiak legügyesebb gymnasták is voltak; mert legjobban belátták ezen nemzeti hagyomány művészi, hazafias, erkölcsi és vallásos jelentőségét. A görög nép a versenyzők alakján a természet minden szépségének egyesülését látta, gyönyörködött bennük, némelykor szinte az erkölcs rovására is. Ők szolgálták typos gyanánt egy Polygnotos és Zeuxis festményeihez, Myron, Polykleitos és Pheidias szobraihoz, mint a férfias szépség mintái. Az erő érzete kitarató éa bátor harczosokká tette őket, kik az élet halál versenyére is átvitték a dicsőség

ösztönét. Fegyverért, elesett harczos társért az ellenség közé rohannak, hogy győzelmi jelnek át ne engedjék. Megerősítették az akaratot, hogy uralkodjék az indulatok fölött, és ne hajoljon ott, a hol csak győzni vagy törni szabad. Neveltek bajnokokat, kik a nagy versenyeken dicsőséget szereznek hazájuknak egész Görögország előtt; deli természetű ifjakat, hogy az istennek is örvendezzenek, mikor a dithyrambot tánczolni látják. De mindenek fölött neveltek egészséges vidám és munkabíró embert önmagáért.

A versenyek képzik a legnagyobb megtisztelést, melyet isteneknek és nagy emberek emlékének bemutathatnak. Patroklos máglyája körül játékot rendeznek; Sándor futó versenyyel dicsőíti Achilleus emlékét melyben vezértársaival maga is részt vesz. Xenophón katonái, kik százsoros életveszélyek közt hajtják végre a dicsőséges visszavonulást, Trapezunt városa alá érve, versenyjátékkal adnak hálát az istennek. Anaxagoras minden egyéb kitüntetéset visszautasít; csak azt kéri hogy halála napján az ifjak játékot rendezzenek. Valóban bölshöz méltó gondolat! Az ember meghalhat, de a nemzeti eszméknek mindig ifjan kell tovább élniök!

A költők olvasása, ének, zene és testgyakorlás által valószínűtlenek meg a kalokagathiát: a belső es külső szépség egyesülését.

Lázár István
főgym. tanár.

A budapesti (budai) torna egyesület disztornázása.

Nagy és diszes közönség előtt tartotta az egyesület az évi szokásos disztornázását. Ezen át gyönyörködünk az egyesület valóban mintaszertien rendezett ünnepélyein s nem mondok sokat azzal, ha a torna egyesület disztornázását a főváros budai részén esemény számba vesszük; az a szép koszorú, mely mintegy család örvend az ösmerősök és rokonok férfias gyakorlatain, egyúttal lelki megnyugvással veszi tudomásul, hogy hozzá tartozóik hol töltik el a családi körtől távol az esteli órákat. Különös és eléggé nem méltányolható jellege a budai tornaegyesület ünnepélyeinek az, hogy abban idősebb és tekintélyesebb állású férfiak is tényleg résztvesznek: azt hiszem ezen utánzásra méltó példa, azon helyes vezetésben találja megoldását, mely az egyesület intéző köreiben az alakulástól kezdve egyik fő vezérelv volt és melynek a buzgó elnökön Dr. Kollár Lajoson kívül oly hívatott szakemberek voltak kivívói, minő az egyesület derék művezetője Zsingor Mihály és annak helyetese s mondhatni jobb keze Bély Mihály. Az előbbiről ezen a helyen egyúttal a legnagyobb részvétellel kell egyszerűen megemlékezni, hogy ép most vette le lábáról egy súlyos betegség, melyet azonban reméljük a leg-rövidebb idő alatt ki fog heverni, edzett mesterünk. Az ünnepély szabadgyakorlatokkal vette kezdetét Bély Mihály vezénylese mellett kézi szerek nélkül, igen szép látványt nyújtott az a példás rend és egyöntetűség, mely csakis gyakorlott tornászok közt érhető el. Ezután következett a csapatornázás: az 1-ső csapat Wein Dezső vezetése alatt a roham deszkán, a 2-ik csapat Zsingor Árpád (a művezető öcse) vezetése alatt a bakon, a 3-ik csapat Czike Imrével a magas korláton és a 4-ik csapat Bély Mihálylyal a lovon (széltében). E mozgalmak kép után következett a versenyornázás a magas nyújtón, a részt vett versenyzők között első lett Aclér Ernő, nyerte a nagy ezüst érmét, második Wein Dezső kis ezüst éremmel díjazva. A következő száma az ünnepélynek az iskola-tornázás a magas nyújtón egyike volt a legszébbeknek. 120 gyakorlat volt összeállítva a minta-csapatnak, a legkönnyebbtől fokozatosan a legnehezebbekig,

mind kifogástalan praecisítással kivíve. Végül magas ugró verseny volt, melynél hét küzdő közt első lett *Fleischer* Károly 165 cmt. a második *Beránek* József 160 cmt. magas ugrással. A győzteseknek a díjakat az egylet buzgó elnöke dr. *Kollár* Lajos adta át elismerő beszéd kíséretében.

A torna ünnepély záró pontja a tornacsarnok helyiségében nagyon jól sikerült 120 teritékű bankett volt; hol az egylet tagjain kívül a testvér egyletek is majd mind képviselve voltak; a „Magyar athletikai club,” a „Nemzeti torna egylet,” — a „Magyar testgyakorlók köre,” — a „Budapesti torna club” — Felköszöntőkben nem volt hiány. dr. *Kollár* a vendég egyletekre, dr. *Vencesy* István. a budai torna egyletre és *Zsingor* Mihályra dr. *Andor* Endre az összetartásra, dr. *Pórtelky* László, az elnökre és *Bélyre* mondtak toasztokat.

A „Budapesti torna club” házi versenye.

1893. decz. 9.

Csekély számú taggal rendelkezik az egylet, s még csekélyebb számban jelentek meg a házi ünnepükön, de a jelen voltak ez idén is megfelelték azon várakozásnak, melylyel régi jó hírnevük tekintetéből a verseny elé néztünk. A rossz idő miatt közepes számban volt képviselve az érdeklődő közönség, de a kik megjelentek, egy jól eltöltött estének érzetével mentek haza. Ez egylet működésének is van egy kimagasló jellege és ez a tornagyakorlatok magasabb fokú elsajátítása, ha szabad így kifejezni a művészi számba vehető műgyakorlatok kultiválása. Hires volt az egylet e téren régóta, s ma is vannak tagjai, kik a czirkusz porondján is elismerést arathatnának, bár az egylet az alapos testedzést sem hanyagolja el. Felvonulás után rendgyakorlatokat végeztek *Lassl* Gyula művezetővel az élükön, mely után szertornázás következett lovon, bakon, korláton és nyújtón; majd a versenyek vették kezdetüket, a kezdők sulydobásánál (9 klgr. sulylyal) 2 méter távolságra győzött *Tóth* Jenő 350 cmtrel, második *Pap* László. A kezdők magas ugrásában győzött *Fernesz* József 175 cmt. és második lett *Reichart* József. Végül a haladottak össze tett versenyében. lovon és nyújtón, első lett *Weinwurm* Rezső 27½ ponttal, második *Boronkay* Dénes 20½ ponttal. Záradékkul az összes tagok gyakorlatait élvezte a közönség, a melyeknél igazán meglepett mindenkit az a sokoldalú és mérészen kivitt műtornázás, melynél a régi tagok is kivették a részüket, A tisztelet díjakat dr. *Ottó* József osztotta ki buzditó szavak kíséretében.

A nemzeti torna-egylet ünnepélye.

A nemzeti torna-egylet f. hó 16-án este disztornázást rendezett Szentkirályi-utcai helyiségében. A sport iránt egyre növekedő érdeklődésről tanuskodik, hogy a nemzeti tornacsarnok tágas helyisége szűk volt a megjelent közönség befogadására. Az ülőhelyek a hölgyek részére voltak főtartva, de a később érkezők szívesen néztek volna állva is végig a disztornázást, ha egyáltalán be bírtak volna jutni. Szóval a csarnok nézőhelyei zsúfolva voltak, minek következtében a hőseg oly nagy volt, hogy a nézők is törülgették a homlokukat, hát még milyen melegük lehetett a működőknek annyi sok szép szem keresztüztüében! A sorrend felvonulással kezdődött, melyben mintegy 70 tornász vett részt, elől az egyleti zászlóval, s a *Rákóczy*-induló lelkesítő hangjai mel-

lett. Ezután a vasbot-szabadgyakorlatok következtek, melyek *Maurer* János vezetése mellett kitünő szabattossággal sikerültek. Majd egy csapat a lovon mutatott be gyakorlatokat, melyeknek kivitele mintaszerű volt. Következett a verseny, mely gyűrűhinta gyakorlatokkal és magasugrással volt kombinálva. Részt vettek benne 12-en, győztesek lettek *Babel* Rezső 12 eróponttal és *Pikler* Ármin 11 eróponttal. (A legmagasabb ugrás 165 cm. volt.) A korláton való fokozatos gyakorlatok első sorban az egylet művezetőjének jó rendszere mellett tanuskodtak. Az egyes résztvevők pedig oly ügyességet s a legerősebb produkciók kivitelében is oly könnyedséget tanusítottak, hogy a közönség nem fogyott ki a tapsból. Különösen kiváltak: *Müller* Dávid, *Babel* Rezső, *Pikler* Ármin, *Kampis*, *Brunhuber* Béla. Igen érdekes látványosság volt a „gula”, melyet az összes haladó és képzett tornászok képeztek két létra segítségével, melyeknek egymáshoz hajló két legfelső fokán *Müller* állt tótágast. A szép ünnepély a győztesek kitüntetésével végződött. *Hegedüs* Sándor orsz. képviselő, egyleti elnök, miután megköszönte a közönség érdeklődését, buzditó szavakat intézett a tornászokhoz s babékoszorut nyújtott át a két győztesnek, kiket aztán a legyőzött versenytársak vállalkon horadtak körül a csarnokban. Hasonló sorsban részesült az egylet művezetője, *Maurer* János is, a versenybizottság elnökét, *Bernát* Béla orsz. képviselőt pedig szint n lelkes óvációkbar részesítették. Még megemlítjük, hogy az ünnepélyen a társ-egyletek itt is számos taggal voltak képviselve.

Torna bál Szombathelyen. Ez a fényes tanczvigalom, mely évről év után egy vidám és derüs estén össze szokta hozni Vasvármegye bájos hölgykoszoruját és előkelő társadalmát január 13-án fog megtartatni a *Sabariában*. — A rendező-bizottság élén *Gaál* Frigyes kir. közjegyző ur áll, kinek ügyessége a rendezés művében ismeretes.

Perczel József ezredes vanyolai területén a múlt héten vadásztak és elejtettek 36 nyulat a nimródok, kiket az ezredes ur vanyolai szőlőjében vendéglélt meg. Csütörtökön dr. *Nagy* Imre tartott vadászatot P.-Kovácsiban. A vadászat igen jól sikerült, miután 103 nyul és 2 fogoly került terítékre. Vadászat után nagy ebéd volt.

Jerfy Adolfnál M.-Lakon és **Botka** Jenőnél Kt.-Lakon is voltak vadászatok igen szép eredménnyel.

Keményffy István Borsos-Győrött rendezett vadászatot, mely 50 nyulat eredményezett.

Gr. Festetich Tasziló keszthelyi fejedelmi vadaskertjében a közelebbi vadászatok nagy eredményt adtak: pár nap alatt elesett 12 drb. őz, 1530 drb. fácán, 1635 drb. nyul, harmadfélszáz tyukfácán, 170 drb. fogoly. A vadászaton vendégei voltak a grófnak: grf. *Eszterházyak*, grf. *Festetich* Pál és *Vilmos*, hg. *Fürstenberg*, *Inkey* István stb. A vadászatokat természetesen királyi ebédek követték, melyekről nevezetes az ország egyik első sportmanja.

Taranyban *Biringer* nagybérlnél, hol *Beksics* Gusztáv képviselő is jelen volt, *Pataky* Andor, *Humor* Gábor plébános jó sikerrel vadásztak. Nem is kell mondanunk, hogy utánna kitünő vacsora. *Mellner* és *Hirsch* Adolfnál Nagy-Atádon hétfőn volt a nagy vadászat. A vadgazdag területen lövett 1 db őz, 1201 db nyul, 19 lapin, 3 db fácán, 19 db

fogoly, összesen 1243 drb. Ami rendkívüli eredmény, nem is kell mondanunk, hogy a vadásztársaság gazdag és fényes ellátásban részesült. Szalay Imre országyűl. képviselő szintén rendezett a mult napokban lellei birtokán vadászatokat, a melyeken részt vettek Latinovics Géza és Vermes Béla orsz. képviselők. Mang fogadós vadászterületén számos vendég volt s negyven és néhány drb. nyulat lőttek s több fácánt.

Zathureczky Géza koltai vadászterületén e hó 11-én 295 nyul, 4 őzbak és 3 fogoly lövett.

Frigyes főherceg vadászatai. Vedrődön Zichy József gróf birtokán három napon át nagyérdékű hajtóvadászatok folytak, melyeken Frigyes főherceg is részt vett. A társaság tagjai voltak: ifj. Pálffy gróf és neje, Esterházy Károly gróf és neje, Zichy Kázmér gróf, Odescalchi Géza herceg és neje, Vay Dénes báró nejével, Csáky Jenő gróf, Zichy István gróf, Schall báró, Zichy Antal gróf, Vay Elemér báró, Zichy Jenő gróf, Kuffner Károly és Schwarzer jószágigazgató. A három nap alatt 2392 nyul, 784 fácán, 16 tengeri nyul, 18 fogoly, 7 különféle más vad, összesen 3217 darab esett zsákmányul. A főherceg Cseklészen is részt vett a hajtóvadászatot, melyet Esterházy Mihály gróf rendezett. Itt 986 nyulat és 425 fácánt ejtett el a társaság.

Zákó Miklán országyűlési képviselő meghívására Rakovszky István az állami számvevőszék elnöke, Krajcsik Ferencz és Vermes Béla országyűlési képviselők, Latinovics Géza és Vojnics Gábor leutaztak Titelre, hol a mintegy negyvenezer kat. holdnyi mocsaras területen pompás vadászatokat rendeztek. Három napon át tartottak az érdekes vadászatok, mely idő alatt nagy mennyiségű vadlud, vadréce és szalonka került terítékre. A kovili erdőben, ott a hol a boldogult trónörökös is cserkészett, sasokra is vadászott a társaság, mely alkalommal Rakovszky István öt hatalmas példányt terített le, köztük egyiknek szárnyhossza 2 méter 40 cm. volt.

Baranyában fácán-vadászat tartott gróf Draskovich Iván sellyei urodalmában f. hó 16., 17. és 18-ik napjain. A vadászatot részt vettek: br. Bechtolsheim zágrábi hadtestparancsnok, gr. Erdődy Rezső, gr. Erdődy István, gr. Bombelles Marco, gr. Draskovich Iván, gr. Draskovich Károly és ifj. gr. Draskovich Iván. A vadászat három napján lövett 361 drb. nyul, 616 drb. fácán, 32 drb. erdei szalonka, 1 róka, 11 különféle szárnyas, összesen 1021 darab. Hirsch Adolfnál N.-Atádon szinte volt vadászat, mely a megyének egyik legvadászbibb helye.

Ifj. **Takács Sándor** november végén kurticsi birtokán fácán-vadászatot rendezett. Résztvettek a vadászatban: Dániel István és Béla, Boross Károly, Latinovics Géza és Sármezei Manó.

A „Theresianum“ báttaszéki uradalmában a mult hóban vadkan-vadászat volt, melyen résztvettek: báró Jeszenszky István, Vermes Béla orsz. képviselő, Latinovics Géza, Perczel Lajos stb. Ez utóbbi egy hatalmas vadkant ejtett el, mely három méterhátszánál is többet nyomott.

Báró Fekenténél Galanthán és gróf Teleky Józsefnél Tetétlenben tartottak nagyobb szabású vadászatokat. Ezek a valóban mintaszerűen rendezett vadászatokon részt vettek a háziurakon kívül gróf Festetich Tassilo, herceg Eszterházy Pál, herceg Pálffy Miklós, gróf Zichy Ferencz, Antal, Béla és Pál, herceg Montenuovo Alfréd, gróf Teleky Gyula, gróf Esterházy Károly, gróf Csáky Viktor, Latinovics Géza s Vermes Béla országyűlési képviselők. — Az elejtett vadak száma; Galanthán 850 nyul, 10 fogoly és három róka; s Tetétlenben 640 nyul, 24 fogoly, négy róka és 15 vadlud volt.

A Pálfi Miklós tulajdonát képező malackai erdőségben nagyobb meghívott vadásztársaság rendkívül gazdag vadászsákmányt ejtett el. Két nap alatt egy őzet, kétezerkétszázhatvannégy nyulat, ötvenöt fogolyt, tizenhat fácánt, hatvanhat tengeri nyulat, összesen kétezerhátszázötvenöt vadat lőttek. A gróf Apponyi Antal által bérelt marcheggi területen pedig a napokban hétszáznyolcvanöt és ezeröttszázhuszonnyolcvanöt nyulat ejtettek el. Részt vettek e két vadászatot: gróf Festetich Tasziló, gróf Apponyi Antal, gróf Pálffy Miklós, herceg Eszterházy Pál, gróf Trautmannsdorf Károly és Lajos, gróf Stockay, gróf Zichy Antal, gróf, Wenkheim István, gróf Zichy Pál és Ferenc, gróf Szécheny Miklós és Bacsák Pál királyi tanácsos.

Keleti vadászkirándulás. E hó 13-án Fiumében, az Adria magyar tengeri gőzhajózási társulat fényes berendezésű „Carola“ nevű hajóján Szalay Imre, Vermes Béla országyűlési képviselők és Latinovics Géza földbirtokos vadászati kirándulásra indultak. Malta szigete lesz az első megálló helyük, honnan Port-Saidba, majd pedig Alexandriában és Kairón keresztül Egyiptom belsejébe fognak tartani. Utközben felváltva vadásznak flamingók, ibisek, krokodilok és nilusi lovakra. Visszatérve felkeresik Szíriát és Palesztinát, s Jeruzsálemben fogják tölteni a karácsonyt. Az egész ut két hónapra van tervezve.

Kérelem a közönséghez. Külföldi értesítések nyomán a Szibériában honos vándor havasi szajkó (*Nucifraga caryocatactes leptorynchus* R. Blas.), mely a talpas tyúkhoz hasonlóan vándorutjain 1850-ben és 1887 8-ban meglátogatta hazánkat, az idén ismét vonul és Németország nagy részében, továbbá Csehország- és Salzburgban észleltetett. A kérdéses madár szajkó nagyságu, barna, fehér pettyekkel, farka fehéren szalagzott. Felkérem tehát a sport és tudomány kedvelőit, hogy ha nevezett madarat honunkban észlelnék, a mi a körülményekből következtetve több, mint valószínűnek vehető, a reá vonatkozó tapasztalatokat alólirotthoz beküldeni sziveskedjenek. Esetleg elejtett példányok beküldését is kérem, melyeket a nemzeti muzeumnak fogok átadni.

Pettend (Fehérm.), 1893. decz. 6.

Kenessey László.

CSÓNAKÁZÁS.

A „Neptun“ budapesti evezősegylet m. héten tartotta meg közgyűlését. Az évi jelentés szerint az egylet 52 tagja 1762 evezéssel 11.923 km. utat tett meg, tehát 4246 kilométerrel többet, mint a mult évben. Az egylet tagjai ez évben hét díjat nyertek. Az egylet eddig 51 evezőversenyen indult s harminczháromban győzött. A tisztikar megalakításánál lelkesedéssel vették tudomásul, hogy Hieronymi Károly belügyminiszter továbbra is az egylet élén marad. A választmány következőleg alakult meg: Alelnök: dr. Perger Ferencz; titkár: Szendey Béla; pénztáros: Dietzl Gusztáv; szertáros: Perger Ignác; művezető: Gorove Árpád. A közgyűlés után társasvacsora volt.

Foot-ball.

ATHLETIKA

A „Magyar Athletikai Club“ házi viadala.

1893. december 10.

A sport egyletek téli ünnepélyei közt nem utolsó helyet foglalt el eddig sem a magyar atletikai clubé, az ideit azonban határozottan az elsők között érdemelte ki helyét. A nemzeti lovarda tágas földszinti terme zsufolva volt közönséggel, de feltűnő szép számmal voltak a működő athleták is, a mit különben azon szerencsés gondolatnak lehet köszönni, hogy a testvér egyletek tagjait is meghívta a club elnöksége a közreműködésre; a szíves meghívásra meg is jelent a budapesti (budai) torna egylet; — a „Budapesti Torna Club“, — a „Nemzeti torna egylet“ és a „Magyar testgyakorlók köre“ egy-egy csapattal, és így az a rég óhajtott összetartás a testedző egyletek között ténynyé vált, s megszűnt valahára a széthuzás és irigykedés, mely csak átka és bénítója volt magának az ügynek. Az ünnepély az összes közreműködők (közel 100) részvételével, futó lépésben kigyó vonulással vette kezdetét. Négyes sorokban történt felállításban szabad-gyakorlatokat végeztek súlyzókkal. Az ügyesen sikerült gyakorlatokat *Zsingor* Árpád vezényelte; ezután a csapat gyakorlatokra került a sor. A „Budapesti torna egylet“ tagjai magas nyújtón *Bély Mihály* vezetése alatt mutatták be ügyességüket; a „budapesti torna club“ tagjai *Szögi Béla* előtornász alatt a lovon rugódeszkával végeztek czirkuszi gyakorlataikat, valóban sok czirkuszi művész mögötte áll ez amateur tornászoknak. A „nemzeti torna-egylet“ két bakon *Babet Rezső* vezetése alatt, a „testgyakorlók köre“ pedig *Bockelberg* Ede újonnan választott művezetőjökkel a magas korláton gyönyörködtették a közönséget szépen keresztül vitt műgyakorlataikkal, végül a M. A. C. tagjai *Zsingor* Árpád és *Jankó* Bélával az élükön alacsony korláton és roham deszkán mutatták be képzettségüket. A szem nem győzött eleget nézni, mondhatni, nem volt még oly ünnepély, hol a főváros legjobb tornászai együttesen ily nagy számban jelentek volna meg; mindenik csapat tagjai legjobb erői voltak a résztvevő egyleteknek, képzhetni lehet mily magas foku előrehaladást tanusítottak a tornászati gyakorlatokban.

A torna gyakorlatok befejezte után kezdetét vette az igazi athletika az ökölvívással; *Halász* Zsiga a club vivó és boxmestere *Andor* Endrével az iskolaboxolást mutatták be; a mester dicséretére vált az a ritka ügyesség és úgy a védésben, mint a támadásban tapasztalt biztonság, melylyel *Andor* helyt tudott állni; a míg azonban itt a nyugodt elegantiát élvezhette a közönség, addig már a következő párnál *Tatich Péter* és *Záborszky* Pistánál ezt teljesen nélkülöztük; de nem is lehet csodálni, a box egyike azon küzdelmeknek, hol a legnagyobb hideg vér igényeltetik, hogy egy kissé érzékenyebb üzés után se jöjjen ki a küzdő nyugalomból, s ez nem lehetséges oly fiataloknál, kik vérük hevességét mérésélni még nem is szokták meg; igazi tüzzel küzdöttek egymás ellen, míg végre többszöri összemenés után *Tatich* győzött a nálánál gyengébb fizikumú, de különben igen ügyes ellenfelével szemben.

Az ünnepély V-ik pontja a *Gyulay* testvérek, egy alacsony és egy magas gépen bemutatott műveloczipedezése volt; elég annyit megjegyezni, hogy ily gyakorlatokat magyar amateuröktől, még nem igen lehetett látni és az együttes mutatványok a külföld előtt

is elismerést vívtak volna ki. A gátversenyben sok résztvevő közt (négy sövény gáttal) a győztes *Záborszky* lett, második *Csiky*. Svájci birkozást is mutattak be athletáink, erről azonban csakis a jó igyekezetet jegyezhetjük fel előnyükre, de ügyességet és a birkozás igen sok és nehéz fogásaiban való jártasságot ma még nem; mentesül azonban megjegyzem, hogy az egyike a legtöbb erőt és felette nagy ügyességet igénylő testgyakorlatoknak; meg van itt is ugy a támadás, mint a védelemnek sok fogása, s ezeknek tudása nélkül nem mutat maga a birkozás sem szép látványt; nem tudom azonban eléggé ajánlani ezeknek tanulását, mert mint testedző mutatvány is áll azon a helyen, hol az úgynevezett francia vagy szabad birkozást. A kiállt három pár között rövid küzdelem után győztesnek maradtak *Pokomándy*, *Sacher* és *Faragó*. Az ezután következő szabad birkozás iránt felette nagy volt az érdeklődés, hisz tudtuk, hogy már hetek óta tanította az athletákat a cirkusi birkozásból előnyösen ismert *Pitlasinszky* majd ennek tavoztával *Petri*. Komoly küzdelemnek ígérkezett különösen a *Tatich* és *Hoberth* közötti, de ugyilátszik athletáink is jó előre megalkudtak a kimenetel eredménytelensége felett és így csakis azt láthatjuk, hogy nem hiába fizette a club a tanítási díjat, a nyáron látott ügyes fordulatokat és fogásokat, majd mind megcsinálták, még pedig kölcsönös segítséssel, felváltva majdnem ugyanazokat. A verseny természetesen a kikötött 8 percz leteltével is eldöntetlen maradt. Nagyon kár volt e számot nem tenni nyilvánossá, vagyis hogy az idegen egyletek birkozói nem vehettek benne részt; ritka szép küzdelmekben gyönyörködhetett volna a közönség, azt hisszük, hogy a méltán oly jó hírnévnek örvendő, a Budapestben legjobb amatőr birkozónak tartott *Réthy* Menottinak is dolgot adott volna az athleták egy némelyike. A távolmagas ugrásban az összes egyletek tagjai is részt vehetvén, sokan pályáztak a dicsőségért, első lett *Donnhoffer* Szilárd 184 cm. magas és 2 m. távol ugrással, második *Sax* Lipót, majd *Boronkay* és *Kakas* Gyula, ez utóbbi egy alacsony természetű nagyon fiatal ember, de remek testtartással és ugrásaival a nagy közönség osztatlan érdeklődését maga iránt teljesen lekötve, minden sikerült egyes ugrását lelkes éljenzés és taps követte. A háromlábás verseny és a kötélhuzás nagy derűtséget keltett.

A jól sikerült ünnepélyt a régi gárda számos tagja nézte érdeklél végig, jelen volt a választmány is élen a club fíradhatlan buzgó alelnökével dr. *Gerenday* Györgyvel, elismeréssel kell adóznunk munkásságért ez alkalommal, ki az egyidőben hanyatlásnak indult athletikát ismét népszerűvé és virágzóvá tette.

Porzsoit Benő.

Sportélet a vidéken.

A pécsi sport életről, a „Pécsi Ujság“-ban olvassuk az alábbi érdekes dolgokat:

Városunkban van két sport-egylet: a „Pécsi Athletikai Club“ és a „Pécsi Kerékpár-Egyesület“. Mig az első életerejéről már több évi főnnállása biztosít, addig a másik — a fiatalabb — buzgalomával és versenyképességével vivja ki az általános elismerést. Versenyeiket élénk figyelemmel kíséri a közönség, mert munkakedvük nem látszik szalmalángnak, ismerik a czélt, melyért alakultak; tevékenységük sem éppen helyiérdekű, mert egyesek résztvesznek a vidéken vagy a fővárosban rendezett versenyeken és eddig még mindig győzelemmel tértek haza — dicsőségére válva az egyletek, melynek tagjai és a városnak, melynek fiai.

Saison-kép.

Érdemesnek valljuk bepillantani a két egyesület munkakörébe és jövő évi programjába.

Az atletikai club szép kis tőke fölött rendelkezvén január hóban athleta-bált rendez, mely a báli saisonbeli estélyek legfényesebbjének ígérkezik. A rendezőség szerény munkáját siker is fogja koronázni, mert egyesületük részére az anyagi és erkölcsi haszon el nem maradhat. De a jövő évre több nyilvános- és házi versenyt is terveznek, mely a clubot ügyes vezetés mellett ismét a régi lendületbe fogja hozni.

A kerékpárosok egyesülete, mely rövid egy év óta áll fönn és már is közel 90 tagot számlál, a télen — társas-estélyein kívül — bár tervezve volt, nehezen fog nyilvánosan föllépni, mert erejével és vagyonával a jövő saisonra takarékoskodik: versenypályát szándékozik építeni. A pálya, mely használható lesz ügétő-versenyekre is, sőt a futtató részen belül a mai igényeinek megfelelő berendezéssel egyszersmind korcsolyapálya is lesz körülbelül 6—8000 frtba fog kerülni, részvényekre épül s a részvénytársaságot az egylet és tagjai alkotják. A részvényekre már nagyban folynak a jegyzések s így nincs kizárva, hogy a pécsi magyar „Achilleion” építését már a jövő év tavaszán megkezdik. Jelentékeny hatással lesz ez a város forgalmára is, hasonlóan a némét városokéihoz, mert az évenként többször rendezendő versenyek alkalmával az idegenek nagy számmal fogják Pécsét fölkeresni. A város is bizonyára támogatni fogja e tekintetben a derék egyesületet, melynek üdvös működését a vidéken is tapasztaljuk. Már Dárdán, Siklóson, Zomborban, s több ily kis városban, hol a sportot félve mertük említeni, sport-egyletek vannak alakulóban.

Hálátlanság volna meg nem emlékeznünk e helyen a „Mecsek-egylet”-ről, harmadik és máris első sport-egyletünkről, mely fönnállása óta óriási munkát végzett. Elég csak a Kardos-utat említenünk.

Mindhárom egyesületre büszkék lehetünk. Apródonként törték meg a közöny jegét és lépésről-lépésre vették ki maguknak az elismerést, még ott is a hol első ízben ellenséges indulattal találkoztak. **Bolgár Tivadar.**

Római labdajátékok.

A labdajátékot az egész művelt ó-kor ismerte s a legnagyobb kedvveléssel játszta. Éppen azért mivel egészséges testmozgással volt egybekötve, nemcsak a fiatalok, hanem az öregebbek is örömet szórakoztak azzal. A leghíresebb emberek, mint M. Scaevola, Caesar, Augustus császár, Maccenas, Alexander Severus császár stb. szenvedélyes labdázók voltak, sőt akadtak emberek, a kik minden idejüket erre a mulatságra fordították. A római nép társadalmának minden osztálya labdázott, még pedig a Mars mezején, a hol az ifjabb Cato is játszott, vagy az u. n. spheristeriumokban, azaz a fürdők és villák labdázására zánt mellék-csarnokaiban. A közönséges labda tarka, vagy egyszínű rongyból készült s szőrrel volt kitömve. Volt azonkívül tollúval, vagy homokkal megtöltött és pusztán levegővel telített labdájok. Öt különböző labdajátékról emlékeznek meg a régi írók a szerint, mint kicsiny, középmagasságú, nagy, igen nagy, vagy üres labdával játszottak. Valószínűleg innen származnak a labda különböző latin elnevezései is, minők: a pila, trigon, pila paganica, harpasta, vagy pila arenaria és a follis. Az első kettő közönséges labda volt, olyanforma, a minővel a mi ifjuságunk játszik. A pila paganica nagy tollu-labda volt, a minővel a falusiak szoktak volt játszani. — A paganica elnevezés a pagus (falu) szótól származik. — A harpastáról csak annyit tudunk, hogy kisebb kemény labda volt. A follis először Pompeius idejében jött divatba. Ez volt a legnagyobb, de

belül üres labdájok. Már Plautus vígjátékíró Rudens cz. darabjában említ egy follis pugilatoriust. Erre nézve azonban meg kell jegyeznünk, hogy az egy nagy, homokkal megtöltött zsák volt, a melyet a szobatetőről lefüggesztettek és atletikai gyakorlataiknál használtak.

A labdajáték a dobás módja s a résztvevők száma szerint különböző volt. Az egyik fiú magasan fölhajította a labdát, a másik pedig elkapni igyekezett. Ez volt az u. n. urania. Ennél érdekesebb játék volt az, a melyet úgy hittak, datatim ludere, Ez abban állott, hogy a játzó társaság minden tagja a maga labdáját másnak dobta s elfogta a feléje esőt, a melyet azonnal továbbított (repercutere). Nem kevésbé mulatságos volt a labdázásnak az a neme, a midőn minden résztvevő falhoz dobta labdáját s tenyerével vissza-visszaütötte, míg csak a földre nem esett (expulsim ludere). A ki a legtöbbszőr tudta visszaütni a labdát, az volt a nyertes. Szokásban volt a magányos labdázás is, ülő, vagy álló helyzetben, egy, két, vagy három labdával. Egyes virtuózok üveg labdával mutogatták ügyességüket, a kiket ursus Togatus-oknak hívtak. A kettős játék abban állt, hogy a mulató felek szemközt foglaltak helyet s egyszerre dobták egymásnak labdáikat. A ki elejtette játszótársa labdáját, az vesztes maradt. Egyik legkedveltebb s a Campus Martison minden nap előforduló játék volt az u. n. trigon. A játékosok háromszög alakban állottak föl, egyforma távolságban s a labdát nem dobták ugyanazon sorrendben egymásnak, hanem rendszerint egy játékos kettőt kapott, s míg az egyiket elfogta, a másikat rögtön visszaadta. Tehát mind a két kéz el volt foglalva. A játzók háta mögött hárman állottak, a kik az esetleg elejtett labdát fölemelték s ismét más három, a kik az elfogott és elejtett labdákat számolták.

A tömeges labdázásnak — sphaeromachia — háromféle módját említik a régi írók. Mind a háromnak görög neve volt, t. i. episcyrus, pheninda és harpastum. Mibenlétökről egy író sem nyújt világos képet, azért meg kell elégednünk a legvalószínűbb leírással. E szerint az első játék úgy ment végbe, hogy az ifju társaság két egyenlő számú csapatra oszlott s a játékeret egy kövekkel megjelölt vonallal két részre osztotta. E vonal két oldalán egyforma távolságnyra sorakozott a két ellenfél. Mindkét csapatnak a háta mögött meg volt jelölve a határa, melyet átlépniök nem volt szabad. A labdát a középső vonalra tették s egy jeladásra összeszaladtak, hogy a labdát birtokukba kerítsék. A melyik félnek sikerült azt elkapni, az dobott először a maga helyéről az ellenség területére. A hol a labdát elfogták, ott kellett az ellenfeleknek megállaniok s onnan dobták azt vissza, a hol ismét az említett módon foglaltak az ifjak új állást. Az ide-oda dobálás és ujjabb sorakozás mindaddig tartott, míg az egyik fél a maga végső határáig le nem szorított. Ekkor aztán vesztes lőn. — A pheninda játéknál szintén két részre oszlott a társaság. Az egyik fél megbizottja a másik csapat egy tagjának a nevével kiáltotta, hogy fogja meg a labdát, mi közben azt éppen ellenkező irányban dobta föl, mint a hol a megnevezett ifju állott. A többi tagjai iparkodtak tehát megfogni a labdát: ha azonban a földre esett, akkor már egy veszteségük volt s ismét a másik fél dobott, ha pedig sikerült megfogni, akkor ez utóbbiak dobtak ellenfeleiknek. — A harpastum, az valószínűságos dulakodás volt. Egy ifju földobta a labdát, de úgy, hogy lehetőleg maga foghassa is meg, a mit a többi megakadályozni igyekezett s így mindnyájan egy csomóba verődtek össze s iszonyu lármát és taszigálást vittek véghez. — Ezek voltak a leggyakoribb római labdajátékok.

Olasz vivómesterek mutatványai.

Nem adhatunk jogosan egyéb czimet a m. hó 30-án a vigadó nagytermében lefolyt vivó mérkőzésnek; a lapunkban is szellőztetett indokokból magyarországi vivómestereink nem álltak ki versenyre az olasz bajvivókkal, sőt az előbbieket közül a fővárosból az egy Sztrakayt kivéve senki sem jelent meg a nézőtérben ami azonban már egész felesleges tüntetés számba ment, s bizonyára csak ők vesztettek vele, hogy meg nem jelentek. Most hogy — mondhatni — az olasz vivómesterek elitjéből láttunk néhányat vívni, csak sajnálnunk kell az elhírbázott nemzetközi vivó verseny fiaskóját, mert bár közvetlen összehasonlítást nem tehattünk, de véleményünk szerint vivómestereink a kardvívásban feltétlen győzelmet arathattak volna, s egyikük másikuk a vitórral is igen szépen megálta volna helyét. Olaszországból megjelentek: Perez Veronából ki a magyar legionistáknak is vivómestere volt, — Giordani Rossi Milánóból, Vittorio Sartori Romából, Salvatore Pecoraro és a Budapesten megtelepült Biase. A vigadó nagy termének közepén volt felállítva az emelvény, hol a vivási produktiók és versenyek lefolytak, mindössze egy eddig teljesen ismeretlen vivó Robelly Jenő állt ki a sikra, hogy a kedvező alkalmat felhasználja nevét ismertté tenni a közönség előtt, miután legközelebb nyilvános vivóiskolát szándékozik nyitni, eddig Vermestől és Halásztól tanult, bár határozottan gyengébb vivónak tűnt fel mint mestereink jelesebbjei mégis örömmel elismerjük, hogy kudarczot nem vallott és szépen megállta helyét, s gyakorlat után jó mesterré képezheti magát.

Biase tanítványával a vitóról vivás iskoláját bemutatta, utána kezdetét vette a mérkőzés, az öreg Perez bíraskodása alatt. Rossi vívott kardra Satorival; Biase Robellyvel kardra; Rossi Pecoraroval vitórra; Robelly Sartorival kardra; Biase Rossival vitórra; Perez Rossival vitórra és Pecoraro Biaseval kardra.

A sport férfiakból álló nézőközönség érdeklődése az oly nagy lármát csapott Biase „művészete“ iránt nyilvánult leginkább, és bizonyára be fogja látni ő maga is, valamenyí küzdelmében szenvedett leveretése után, hogy még sem áll a vivás művészetének oly magas fokán, hogy feje bubján ne érje el a magyar kard pengéje. Tul vérmes természeténél fogva ki is van zárva a lehetőség, hogy jól vivhasson; Robelly is nagy fölényben tűnt ki mellette, az olaszok pedig vitórral arattak felette könyű győzelmet. Legjobb és legszebb vivó Rossi, elegáns és nyugodt vivó, ki az öreg Perezszel szemben is csak udvariasságból győzte le magát.

Nem hallani semmit, hogy legközelebb létre jönne egy rendes nemzetközi vivó verseny, de az ezredéves kiállításra bizonyára fogjuk láthatni az olasz bajvivókat.

Helyre igazítás. A győri vivókör tisztikarának névsora tudósítónk tévedéséből hibásan lett közölve a választmányi tagok közt Rohrer Miklós, minthogy helyette dr. Mihalkovits Tivadar lett megválasztva. A művezetővé megválasztott kis-geszéni Szabó István neve teljesen kimaradt.

Uj egyeslet. Lőcsén a város intelligentiája torna és vivó egyesületet alapított. Elnökké dr. Tholt István választott meg.

Az egyetem vivómesterének, gr. Vay Lajosnak az olasz vivómester támadása ellen fényes elégtételt szolgáltatott a nov. 30-án tartott ifjúsági közgyűlés. Miután az ülés elnöke Vidéky Aladár jh. megválasztott, Bottlik József jh. a közgyűlés folytonos lelkesedése mellett indítványozza, hogy gr. Vay Lajosnak az alaptalan támadásokkal szemben fejezze ki a közgyűlés bizalmát és ragaszkodását; továbbá, hogy ezen ülés jegyzőkönyve küldöttségileg nyujtassék neki át. Ezen indítvány egyhangu lelkesedéssel fogadtatott el s egy nyolcz tagu küldöttség a közgyűlés jegyzőkönyvét rögtön el is vitte gr. Vay Lajoshoz, hol Vidéky Aladár, a küldöttség elnöke szép beszédben fejezte ki az ifjúság érzelmeit.

Kihívás birok-versenyre. A „Herkules“ bécsi atletikai club bajnoka Wetasa Cyrill a világ összes amatőr és profeszionatus birkozóit kihívja egy római-görög szabásu nagy birokversenyre s 500 fnt tiszteletdíjat tűz ki annak, ki őt szabályszerűen legyőzi.

Vivó akadémia. A „Magyar atletikai club“ legközelebb megtartott házi viadalán a vivást nem vette fel sorrendjébe, nehogy az ugy is oly bő számú versenyt vagy hosszabb időre kibővitse, avagy annak egyes pontjait meg keljen csonkitani, hanem egy tavaszi napon tisztán csak vivási iskolát és versenyt fog rendezni. Nem tudjuk mi a szándék a kivétel tekintetében de nem veszik talán rossz néven az intézők, ha figyelmüket az oly szerencsétlenül rendezett nemzetközi vivó verseny helyrehozhatásának alkalomszerűségére hívjuk fel.

Athleta-bál Pécssett. A „Pécsi atletikai club“ a „Hattyu“ és „Casino“ egyesített helyiségeiben 1894. január hó 20-án versenyalapja javára athletabált rendez. Belépti-jegyek válthatók a bál napján reggeli 9 órától d. u. 5 óráig a club helyiségében (Kert-utca, tornacsarnok) és este a pénztárnál. Jegyek ára: személyjegy 3 fnt, családjegy 2 személyre 5 fnt, több személyre 7 fnt. Felülfizetések a versenyalap javára köszönettel fogadtatnak és hirtapilag nyugtáztatnak. Rendező bizottság: Egy Béla dr. elnök, Bodó Aladár dr. Szilasi Zsigmond dr. alelnökök, Notter Jenő titkár, Lajpcig József jegyző, Neubauer Adolf pénztáros, Floris Endre dr. ellenőr, Angster Emil, Dömel Anselm, ifj. Eötvös Gusztáv, Fonyó Jenő, Gerentsér László, Günsberger József, Hainess Károly, Hamedli Gyula, Hegyi Jenő, Inselt Jenő, Jasek Sándor, Jilly Viktor, Jobst László, dr. ifj. Kindl József, Kisasszony József, ifj. Kovatsits János, Kronesz József, Lauber Rezső, Lechner Viktor, Liskay Bálint, ifj. Littke József, Littke Lajos dr, Loewy Lipót dr, Maletter István, Nemes Vilmos dr. Németh József, Ott Béla, Ptacsek Viktor, Ratkovits Károly, Rozsits Jenő, Saághy János, Tabak Lajos, Ujváry Géza, Váry Elemér, Wallerstein Bódog dr. Zimányi Endre, Zsolnay Gyula.

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-álmás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

KORCSOLYÁZÁS.

Korcsolyázás a fővárosban. A legszebb reményekkel néztek a téli sport egyik legkedvesebb fájának művelői az ideai korcsolya évad elé. Erős szép jégtablák borították a főváros összes jégpályáit, elővölt készítve minden, hogy a legnagyobb igényeknek is megfelelhessenek. Az utcza-sarkokon már zászlók és feliratok hirdették a korcsolya pályák megnyitását és ma midőn e sorokat írom, a legkellemetlenebb sáros idő, teljesen tönkre tette a vérmes reményeket. És ha a babonára is adunk valamit bizony szomorú kilátásaink vannak az ideai téli évadra, mert ha Luca napján esik gyenge tére lehet következtetni. Pedig már majd az összes budapesti jégpályákon megkezdődött a mulatság, első volt az I. ker. polgári kör jégpályája, majd a budapesti korcsolyázó egyesület mesterséges pályája és az állatkerti pálya követték a példát, de ma már ismét mindentűt csend van és víz.

A **budapesti korcsolyázó-egyesület** igazgatósága értesíti a tagokat, hogy a városi irodát a József-térről a Deák Ferencz-utca 15. sz. I. emelet alá helyezte át.

A **gyöngyösi korcsolyázó egyesület** ez idényre megválasztott tisztikar a következő: Elnök: *Deutsch Adolf*, alelnök: *Galamb János*, pénztárnok: *Rosenfeld Emil*, titkár: *Fehér Bertalan* és rendező: *Apáthy Mihály*. Számvizsgálók: *Adler Zsigmond*, ifj. *Klein Miksa* és *Pásztor József*. A választmány tagjai: *Balás Ignác*né, dr. *Schönfeld Mór*né, *Hanis* Imre, *Rezutsék János*, *Hanák Kolos*, *Makra Géza*, *Visontai Henrik*, *Bogdán Sándor*, *Kozmári Dezső* és *Rusz Jakab*.

A **zala-egerszegi korcsolyázó egyesület** f. hó 10-én tartott rendes gyűlésén a tisztviselői kart s választmányt következőleg választotta meg: *Árva* Lajos elnök, *Lányi Kálmán* alelnök, *Főzmayer Lajos* pénztárnok, *Simitska János* jegyző; választmányi tagok: *Háczky Kálmán*, özv. dr. *Árva Istvánné*, *Kiss Lajos*, *Skublics Imre*, *Kaszter Sándor*, *Nagy Géza*, *Lányi Kálmánné*, *Hangay Géza*, *Strausz Lajosné* és dr. *Felber Arthur*. — Az 1892/3-ik évi számadás 986 frt 06 kr. bevétellel s 686 frt 12 kr. kiadással s így 259 frt 93 kr. pénztármaradvánnyal helyesnek találtatott s a számvizsgáló bizottság jelentése alapján a számadó a felelősség alól felmentetett. — Az 1893/4-ik évi költségvetés 609 frt 93 kr. bevételi, 270 frt kiadási előiránnyal és így 339 frt 93 kr. remélhető pénztár maradvánnyal elfogadtatott, egyúttal 3 drb. részvény beváltása elhatározatott. Végül elhatározta a közgyűlés, hogy a jégpálya használhatóságát a Bárány vendéglő épületénél kitűzendő vörös színű kis zászló s a gyógyszerháznál „a jégpálya használható” felírással kifüggesztendő jelző táblácskákkal fogja a tagoknak érté- sére adni.

Korcsolya-bál Pápán. A „Pápa és vidéke fiatal-sága” által a korcsolya-egyesület javára évenként rendezni szokott „Korcsolya-bál” jan. 13-án, a farsang legelső szombatján fog megtartatni a „Griff” teremben. A bál elnökségre: br. *Bothmer Béla* ny. százados és *Körmendy Béla*, alelnökül; *Vaszary Béla* főhadnagy és *Giay Károly*, titkárul; *Körmendy Sándor*, pénztárnokul; *Kran-csák József*, ellenőrül; *Sziics Gyula* és háznagyul; *Reguly Dezső* urak kérettek fel és bizáltak is meg a rendező-bizottság összeállításával s az összes bálrendezési teendőkkel, a korcsolya-egyesület keddi vál. ülésében. A meghívók karácsonykor küldetnek szét.

Korcsolyázó egyesület Csornán. *Sugár Sándorné* és *Kováts Aladár* indidványára a decz. 4-én tartott gyűlésen kimondták a korcsolyázóegyesületnek meg-

alakulását. Mindjárt a tisztikart is megválasztották. Elnök; *Sugár Sándorné* és *Kiss Kálmán* alelnökök: *Feichtinger Györgyné* s dr. *Herbst Lajos*, titkár: *Csontos Ferencz* szolgabíró, pénztáros: *Vadász Bánk*, Az alapszabályok kidolgozására bizottságot küldöttek ki. Jégpályául a fürdő-helyiséget szemelték ki.

A **győri korcsolyázó-egyesület** mult vasárnap tar-totta évi közgyűlését. Az egyesület mult télen igen dicsé-retes munkassággal szép eredményeket ért el, a minek köszönhető, hogy a lefolyt év jövedelemtöbbletéből 300 frtot az alaptökéhez csatolhatott. Az egyesület vezetősége hasonló buzgósággal és tapintattal fogja az ügyeket tovább vezetni és a korcsolyázás ép oly kellemes mint egészséges sportját fejleszteni. Erre nyujt garanciát a vasárnapi választások következő eredménye is: Elnök: *Gr. Laszberg Rezső*. Alelnök: *Dr. Angyal Ármánd*. Titkár *Németh Károly*. Jégmesterek: *Hets Antal*, *Limbeck Sándor*. Pénztáros: *Brujmann Samu*. Ügyész; *Dr. Korn János*. Választmány: *Fabinyi Gusztáv*, *Mihálkovits Tiva-dar*, *Dr. Kautz Gyula*, *Szabó József*. Veöeös *Boldizsár*. *Zechmeister Károly*. Póttagok: *Dr. Kuntz Jenő*, *Dr. Mi-hályfy Feri*. Számvizsgálók: *Huszár Béla*, *Stirling Kál-mán*, *Winkler Izidor*.

A **bártfai korcsolyázó egyesület** nov. 12-én tartotta rendes évi közgyűlését. melyen megalakított a tisztikar és pedig megválasztattak elnökül *Vásárhelyi Dániel* kir. albiró jegyzőül *Kassovszky József* és pénztárosul *Löcherer Gyula* gyógyszerész. A választmányba új tagokul beválasztattak *Czigány János* és *Weisel*. *Samuel Hatá-rozatba* ment, hogy ezentúl a diák jegyek 50 krért fognak adatni egy forint helyett és hogy ezentul a nemes sportban való részvétel megkönnyítése végett napi jegyek nemcsak a pénztárosnál, de az egyesület szolgáljá-nál is lesznek kaphatók,

A **kapuvári korcsolyázó egyesület** decz. 3-én a polg. isk. zenetermében tartotta évi közgyűlését. Az egye-sületi titkár, dr. *Guttman Lajos* az alapszabályokat teljesen átdolgozta s ugy terjesztette a közgyűlés elé jóváhagyás végett. Egyik érdekes ujtás az is, hogy a választmány hölgyek és urakból áll. Az új alapszabályok elfogadása után a tisztikar következőleg alakult: védnök: *Berg Mimi* bárónő, elnök: dr. *Guttman Lajos*, titkár: *Kalmár*, pénztáros: *Knante*, jégmester: *Kalin*. Választ-mányi tagok: *Haller Józsefné*, *Baditz Lajosné*. *Gaal Sándorné*, *Scherer Gyula*, *Soós Géza*. *Lehner Antal*, *Scherer Gyula*, *Kovács Imre*, Számvizsgáló bizottság: elnök: *Dienes István*, tagok; *Hevesi János*, *Éltető Béla*. A jegyek árát felemelte a közgyűlés. Személyjegy 2 frt, családjegy (3 tagu családnál) 4 frt; tanulójegy 1 frt, szegény tanulók 50 krt fizetnek.

Iskolai korcsolyapálya megnyitása. Budapesten. a VIII. kerületi állami gimnázium a tavalyi mintára az idén is csinált tanulói számára rendes jégpályát, melyet *Köpesdy Sándor* és *Collaud*. *Ferencz* vezető tanár, vala-mint nagyon sok szülő jelenlétében nyitottak meg. A jég-pálya, mely 450 négyszögméternyi területet foglal el, valóságos jótétemény a józsefvárosi fiatal-ság számára, mely így nem kénytelen a testedző sport üzésére távol-fekvő jégpályákat felkeresni.

A **győri korcsolyázó egyesület** jégpályáján is megkezd-ték a korcsolyázást. Kitűnő, tükörsima jég fogadta az egy-let tagjait, kik máris annyian jelentkeztek, mint a mennyien tavaly összesen voltak. A művezetőség a korcsolyázás megnyitásáig czélszerű ujtásokat tett, minek folytán a pavillon most kényelmesebb. a pályához vezető ut pedig helyre állítva. Szóval, az idén még több ok van arra, hogy a közönség a jégpályát szivesen keresse föl, mint a tavaly, pedig akkor is eléggé lálógatták az egyesületi pályát.

VELOCZIPÉDEZÉS.

Halad a kerékpározás. A veloczipédezés, úgy lát-
szik, átmegy a gyakorlati életbe is. A párisi község-
tanácsnak ugyanis nem rég három kérvényt nyújtottak
át, melyek közül az egyik azt kéri, hogy engedjék
meg neki kisebb csomagok veloczipéden való szállítása,
azután meg a város bizonyos pontjain kerékpárok fel-
állítására, melyeket a közönség használhat. Egyszeri utazás
ára 75 centim. A második kérvényező tricycli-szolgálatot
akar berendezni, negyedóránként 50 centimjével.
A tricyclit egy vezető hajtja és csak egy ember használhatja.
A harmadik kérvényező kerékpározó hordári szolgálatot
akar berendezni. A belgák meg tüzoltásra használják a
kerékpárt. A tüzoltók két- és három-keréken sietnek a
vész színhelyére és a kerékpárokra van a fölszerelés is
elhelyezve.

Kerékpáron a föld körül. A maga nemében páratlan
utazást tesz most egy északamerikai német ember. Lenz
Frank pittsburgi ifjunak ugyanis az az eszméje támadt,
hogy körülutazza a földet kerékpáron. A vállalkozó ifju
másfél évvel ezelőtt fogott a terv kiviteléhez s eddig
tizenegy ezer angol mérföldet tett meg. Most Kalkuttában
van, a hová hat hónappal később érkezett, mint tervbe
vette. Késésének az az oka, hogy Kinában nagy balesetek
érték. Az ország egyes vidékein olyan nagy inség uralkodott,
hogy Lenz csaknem éhenhalt, mert még pénzt sem kapott
eleséget. A lakosok, a kik a kerékpárt valami ördögös
masinának tartották, az utazót az ország több helyén
elverték s megkövezték. Az ifju azonban mindezt hősiesen
elviselte és fényes kárpótlást nyert szenvedése miatt
Hátsó-Indiában. Rangoon város közelében ugyanis 15
angol tiszt fogadta kerékpáron s fényesen megvendégelte.
Onnan Kalkuttába indult, a hová gőzhajóval előre elküldte
podgyászát Shanghaiból. A szállító társaság abban a
hiszemben, hogy Lenz meghalt, eladta a holmikat s az utazó
csak hosszas keresés után találta meg ládáit, a melyekben
értékes naplója s fényképei voltak. Lenz erősen bizik
abban, hogy a jövő év végével újra visszaérkezik Pittsburgba,
a honnan kiindult.

A Pannónia kerékpáros egyesület f. hó 5-én tartotta
meg tisztújító közgyűlését Szombathelyen. Ifj. Udvargy Ferencz
elnök röviden vázolta az egyesület múlt évi működésének
történetét; előterjesztette a pénztár állapotáról szóló
jelentést, miből kitűnik, hogy az egyesületnek 260 frt
vagyon van; beszámolt az augusztusban tartott nagy
utiverseny eredményéről, mely 900 frtot meghaladó kiadás
mellett 26 frt tiszta jövedelemmel zárult. — Ezután
bejelentette a tisztikar és választmány lemondását. A
választás vezetésére Kaffehr Béla korelnökké választatván:
Stadler Izidor, dr. Huszár Pál és Polgár Bertalan urakból
megalakította a szavazatszedő küldöttséget s kezdetét
vette a választás, minek eredménye a következő:
Elnök: Udvargy Ferencz, alelnökök: Gaiger Ignác és
Polgár Bertalan, menetparancsnok: Mayer Benő,

pénztáros: Stadler Izidor, titkár: legifj. Deutsch Samu,
ellenőr: Deutsch Tivadar, szertárnok: Radákovits Gyula.
Az igazgató választmány tagjaivá lettek: dr. Feldmann
Bódog, Kaffehr Béla, dr. Huszár Pál és Merten József
rendes és Gutmann Izidor, Jakóby Rezső póttagok.

A „Hunnia magyar bicycle club“ f. hó 31-én az
Europa szálló disztermeiben „Hunnia-Sylvester-estély“-t
rendez.

A „Nemzeti kerékpár egyesület“ f. hó 31-én saját
helyiségében (Nagymező-utca 4.) szintén rendez Syl-
vester estét.

„Dunántuli magyar kerékpár szövetség“ megalakulása
céljából mozgalom indult meg a vidéken, a tervezet
több példányban szétküldték az érdeklődő szak-
értőkhöz netáni észrevételeik meghallgatása céljából.

A „Wiener Bicycle-Club“ f. hó 8—9-én zászló-
szentelési ünnepélyt rendezett, melyen 35 egyesület
részt 150 taggal; Magyarországról is számosan felmentek
az érdekes ünnepélyre, a Hunnia“ egyesület mint zászló-
anya.

Képeink.

Apróbb illusztrációnkon kívül két nagyobb kép
disziti mai számunkat. Egyiknek czime *Fott-ball*, másiké
Saison-kép. Külön magyarázat egyikhez sem szükséges;
amaz angol, ez francia rajz; amaz az angolok egyik
legkedveltebb labdajátékát, a „lábbal rugdosót“ ábrázolja,
a melynek leírását a „Herkules“ már többször közölte;
amaz a vadászat sportjának egy női hívét mutatja, a
mint lesen várja az előcsörtető vadat.

Irodai helyiségeink folyó évi október hó 28-tól
kezdve társulatunk

V., Külső váczi-út 76. sz.

alatt levő központi telepének igazgatósági épü-
letébe helyeztettek át.

☛ Kábelhálózatunkhoz való csatlakozások
iránti jelentkezések **irodánkon** kívül a

Ganz és Társa cég

Gizella-téren levő városi irodájában

is elfogadtatnak.

Telefon-sz. **Magyar Villamosági**
1200. **Részvény-Társulat.**

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIÁBAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhév víz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig. Gyógyjavallatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknel, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szalodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitünő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

FÖLDESZY L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-kör ut 9 szám.

Ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kivételre ingyen kölcsönnek. Javítások legolcsóbban számítanak.

KAJARI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek.

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek cipő-áruait a téli idényre a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel

velocipédező, turista és hegyászó tornacipőket, vadász-csizmákat

mindennemű bőr- és vaszonból urak, hölgyek és gyermekek részére; valamint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiezi pők, ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra különlegességeket nagy választékban raktáron tart

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint leggyorsabban eszközöltenek.

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében. Szives ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

Vasuti allomás: Zsolna onnan omnibuszszal Állandó posta- és távída-állomás.

RAJECZ-FÜRDŐ

(Magyar Gaststein) a legúj és Vág-völgyben

Timsósvasas hévforrások 34°C. Specialis fürdő noi bajok ellen. Combinált hideg-

Víz-gyógymód (Kneip-Kura). — Klimatikus gyógyhely 420 m. magasságban özondús, pormentes levegővel. Északról teljesen védve. Gyógyjavallatok: csúsz, köszvény, hőrbajok, gövvelykór, angolkór, reáptór, verszegényseg, idegbajok, neurás ehnia, neuralgiai, ischias Női bajokban (mén-, hüvely-, huru, izzadmányok stb. 4-5 heti használat után legbiztosabb sikerü. Subalpin klímájánál fogva általános gyengeségnél, a l. gutak horutjainál indikált. — Villanyozás, massage. — Győnyörü kirándulások; croquet, lawn tennis, tekepálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó teljes ellátás, elő es utóevadban már 2 firtól feljebb naponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Budapest, II. ker. Corvinter 2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

Széna-sajtók

széna, szalma, turfa stb. csomagolására

legjobb szerkezettel

Mayfarth Ph. és Tá

Bécs II/1.

gazdasági és gyümölcsertékessítési gépgyárban készülnek.

Nagy választék

színházi és táborig-LÁTCSŐVEK BEN

RAJZESZKÖZÖK

legjobb minőségben.

Libái Lajos-nál

cs. és kir szab. gyár optikai árukban **BUDAPESTEN.**

Gyár és főraktár: Zöldfa-utca 13

Fiók-raktárak: Dorottya-utca 5. és a Harisch Bazarban.

DEUTSCH GÁBOR

zongora gyári telepe

Budapest, V., Erzsébet tér 7. sz.

(Bécsi-u. sarkán.)

Eladás 6 évi jótállás mellett.

Porzsoit Kálmán

munkái:

- A párhaj. Színmű 1 felv. Előszőr adatott a nemzeti színtet kr. házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furuly sok. Elbesz. 1883. .... 1 —
- Viharos élet. Elbeszélések. 1886 1 —
- Fürdői emlékek. Elbesz. 1887. (Képekkel.) ..... 1 —
- Sport és szerelem. Elb. 1887. (Képekkel.) ..... 1 —
- Amor im Bade. A „Fürdői emlékek” német kiadása Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules Testgyak. és sportközl.
1884. Első évfolyam ..... 6 —
1885. Második évfolyam ... 8 —
1886. Harmadik évfolyam... 8 —
1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
1888. Ötödik évfolyam ..... 4 —
1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
1890. Hetedik évfolyam... .. 4 —
1891. Nyolcadik évfolyam 4 —
1892. Kilencedik évfolyam 4 —

Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80

Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40

A Dunántúl irashab és képbén. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —

Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzsoit Jenő:

A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel..... 1 —

Porzsoit Lajos munkái:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —

A tornázás kézikönyve. Képekkel. 1 20

Tornakartyak. Képekkel ..... 1 —

Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körut 5. sz.)

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a leggyorsabbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltbb árakon kaphatók csakis TINTNER MIKSA műtárában Bécs, I., Opernring 19.